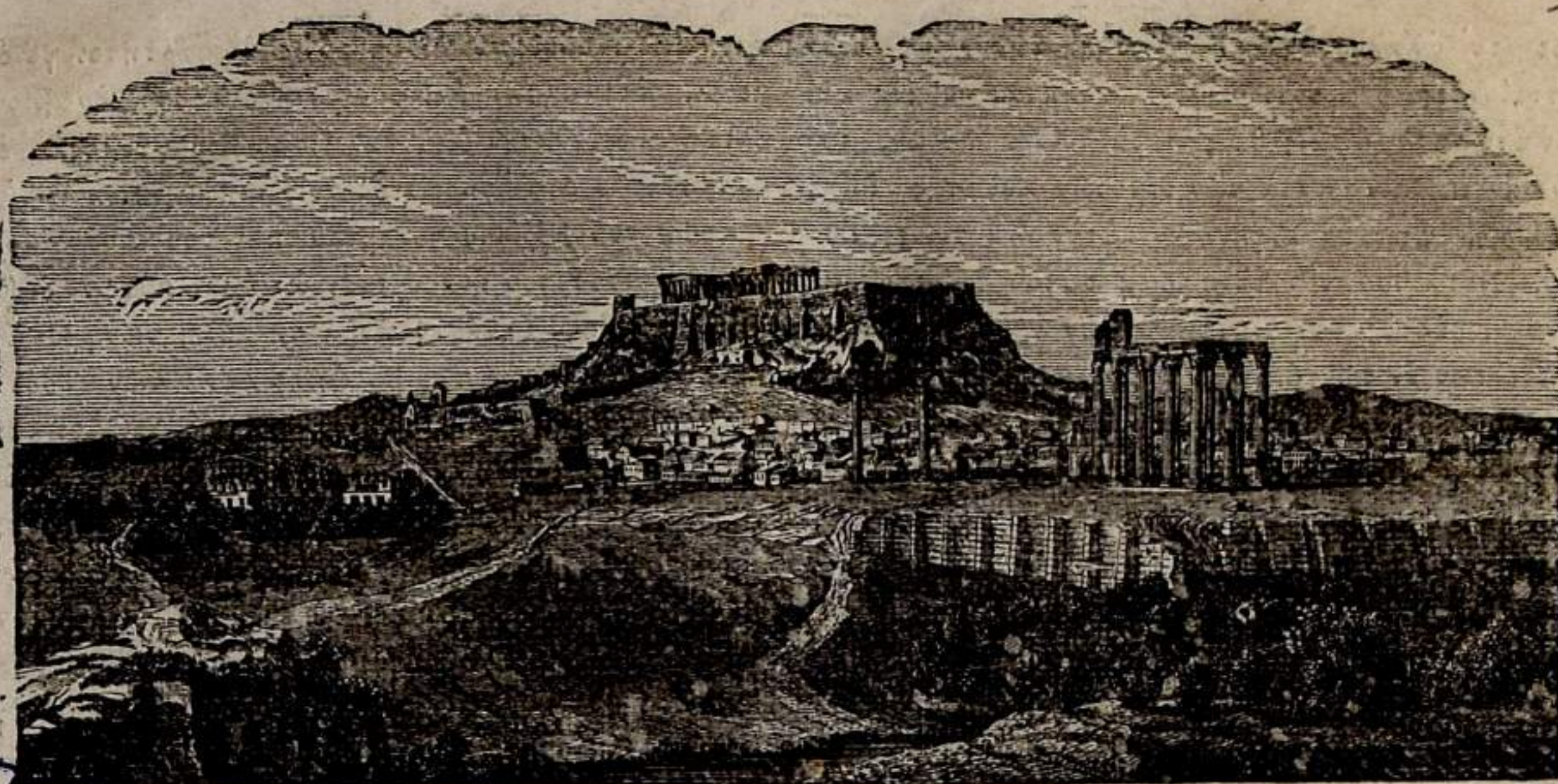

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1869.

ΤΟΜΟΣ Κ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 438.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΣΥΡΙΑ ΔΡΟΥΖΩΝ.

Ἡ Ἀσία κατὰ πολλὰς ἐπόψεις ὑπῆρξεν ἀείποτε σκοτεινὴ καὶ μυστηριώδης, ἐπασχολήσασα διηνεκῶς τοὺς σοφοὺς· διότι ἐν αὐτῇ ἔλαβεν ὑπαρξιν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅθεν διεσπάρη καὶ ἐκάλυψε τὸν πλανήτην ἡμῶν, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν δόξαν· ἐν αὐτῇ ἀνεφύη παλαιόθεν ἡ περὶ τοῦ δημιουργοῦ ἰδέα, καὶ ἐγεννήθησαν διάφορα θρησκεύματα παρὰ διαφόροις λαοῖς. Ἐν δὲ τῇ Συρίᾳ, ἥτις ἐστὶ τὸ μετὰ χιμίων, οὕτως εἰπεῖν, καὶ τὸ μεθόριον τῆς Ἀσίας πρὸς τὴν Εὐρώπην, ὑπῆρξεν καὶ ὑπάρχουσιν ἔτι διάφορα θρησκεύματα, ὁ Χριστιανισμὸς, ὁ Μωαμεθισμὸς, ὁ Ἰουδαϊσμὸς καὶ ὁ Ἐθνισμὸς. Αἶαν δὲ περὶ ἑργον ὅτι καὶ αὐτόθι ὑφίσταται νῦν λαὸς τις εὐάριθμος, ὁ τῶν καλουμένων Δρούζων, οἵτινες πρεσβεύουσι θρησκείαν, τὸ νεώτατον καὶ διαφορώτατον πάντων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστών. Ἐπειδὴ δὲ τὰς διατριβὰς ἐτύχομεν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ποιούμενοι, καὶ εἶδομεν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ ἠκούσαμεν περὶ τοῦ θρησκείου αὐτοῦ, ἐθεωρήσαμεν εὐκαιρὸν ὅπως καταμάθωμεν τὰ περὶ αὐτοῦ·

διὸ ἐρευνήσαντες ἐπιτοπίως πολλοὺς τῶν μὴ Δρούζων κατοίκων, καὶ ὑπ' ὅσιν λαβόντες τὰ παρά τινων Εὐρωπαϊῶν γεγραμμένα, διὰ βραχείας δημοσιεύομεν τοῖς Ἕλλησι καὶ τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν φιλολογίᾳ τὰ περὶ τοῦ ἐθναρίου τούτου ἡμῖν γενόμενα γνωστά· ὁμολογοῦμεν ὅμως, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο τυγχάνει δυσχερὲς διὰ τὴν ἄκραν μυστικότητα. Εἵχαμεν δὲ ὑπ' ὅσιν καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ Γάλλου Γεράρδου Νερβάλ, μάλιστα δὲ καὶ ἀραβικόν τι χειρόγραφον, ὅπερ εὗρομεν ἐν Βηρυτῶ, καὶ ὅπερ πιθανῶς παρέχει κατὰ πρῶτον ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ἐν λόγῳ θρησκείου.

Περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ θρησκείου.

Ἀρχηγὸς τῆς νεωτάτης ταύτης θρησκείας θεωρεῖται ὁ Χάκεμ, ὁ ἐπικαλούμενος Βιέρρου (αὐτεξούσιος), υἱὸς τοῦ Ἀζίζ Βιλλάχ, ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Φατιμιτῶν, καὶ ἑγγονος τοῦ Μοζεελδίν, θεμελιωτοῦ τοῦ Καῖρου, καλὴς Αἰγύπτου καὶ Συρίας, ἀκμάσας τὸ 1000 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ. Ἦν δὲ ὁ ἰσχυρότερος καὶ ἐνδοξώτερος ἡγεμὼν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πεποικισμένος ἐκ φύσεως διὰ τινων προτερημάτων, ὅπως παραστήσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τοιοῦτο δρᾶμα. Ἀσχολούμενος δὲ περὶ τὴν ἀστρολογίαν, ἀνήγειρεν ἀστεροσκοπεῖον κατὰ τὸ ὄρος Μοκατάμ τοῦ Καῖρου, ὅπερ καὶ σώζεται, καὶ ὅπου ἐφοῖτα καὶ διενυκτέ-

ρευσ μετ' ἀλάλου δούλου· διὸ οἱ μὴ αὐτὸν ὡς θεὸν πιστεύοντες, θεωροῦσι μάγον. Θελήσας δὲ ἵνα καὶ ζῶν ἔτι λατρευθῇ ὡς θεὸς παρὰ τῶν ὑπηκόων, εὗρεν ἀντίπραξιν παρὰ τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, ἥτις ἐδολοφόνησεν αὐτὸν διὰ τινος Ἰωσήφ. Μετὰ θάνατον τὸ πτώμα αὐτοῦ ἐγένετο ἄφικτον, ἐκτὸς τοῦ ὄνου καὶ τῶν ἐπτὰ χιτῶνων, εὗρεθέντων ἐν τῷ τόπῳ τοῦ φόνου. Μετὰ δὲ δεκαεξέτη ἀπὸ τῆς ἀφνίσεως, οἱ κάτοικοι τοῦ Καΐρου ἔλεγον ὅτι ἔζη· ἀλλὰ τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς ἐμφανίσεως ὁμοίων αὐτῷ ἀγυρτῶν, ὡς τοῦ Σεροῦτ, Σικίν καὶ λοιπῶν. Κατὰ τοὺς Κόπτας, λαβὼν συγγνώμην παρὰ τοῦ Χριστοῦ διὰ τὰ ἀσεβήματα καὶ μεταμελησάμενος, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἀμμωνος, ὅπου ἐβίωσε πολλὰ ἔτη. Κατὰ δὲ τοὺς Δρούζους, μὴ θανόντων ἐκ τῶν ξιφοκτυπημάτων ἔζησε πολλὰ ἔτη· ἀλλὰ βραχυθὲς τὸν θρόνον, μετέβη εἰς τὴν ἔρημον ὅπου ἐσχημάτισε διδασκαλίαν, ἣν κατόπιν ἐδημοσίευσεν ὁ μαθητὴς αὐοῦτ Χάμζα. Ὁ Χάκεμ, ἵνα ἐλκύσῃ κατ' ἀρχὰς τὰ πνεύματα, περιποιήσατο Χριστιανούς καὶ Ἰουδαίους, καὶ συνεκρότησεν Οἴκους Σοφίας, ἐνθα διδάσκαλοι δημοσίᾳ ὑπεστήριζον τὴν θεότητα αὐτοῦ· ἀλλὰ μόλις τότε 30,000 κάτοικοι τοῦ Καΐρου ἠσπάσαντο τὸ νέον δόγμα, ὅπου καὶ σώζονται τὰ ἐρείπια τῆς μοσχέας αὐτοῦ, τρεῖς αἰῶνας βράδιον κτισθείσης. Παρὰ τῶν παλαιῶν Ἀσιανολόγων καλεῖται Σακαμπερίλ, θεωρούμενος ἄλλος Νέρων διὰ τε ἄλλα κακουργήματα καὶ τὴν τοῦ Καΐρου πυρπόλησιν. Ἐν τῷ οὐρανῷ καλεῖται Ἀλβερ (αἰώνιος), ἔχων διαφόρους ὑπουργούς, καὶ ἐνεσαρκώθη δεκάκις. Τὴν δὲ ἡγεμονίαν αὐτοῦ κατεκτήσατο ὁ περίφημος καλίφης τῆς Βαβυλῶνος Ὁμάρ. Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ ὁ θεμελιωτὴς τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ θρησκευματος τῶν Δρούζων.

Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Δρούζων.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔθνους τούτου ἔστι σύγχρονος καὶ τῇ θρησκείᾳ αὐτοῦ, ἥτοι ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος μετὰ Χριστόν. Δρούζοι δὲ ὠνομάσθησαν ἢ ἀπὸ τινος ἀποστόλου Δουρζῆ, ἢ ἀπὸ τῶν ἀραβικῶν λέξεων ἐνδεράζ, ἐνδραράζ, δηλουσῶν εἴσοδον, ἢ ἐκ τοῦ δάρκας, ἰέδρος, ἥτοι μαθητῆς· ὥστε Δρούζος κυρίως σημαίνει ὁπαδός, καὶ οὕτω καλοῦνται ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ ἀρχηγοῦ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ διωχθέντες ἐκ Καΐρου, κατέφυγον εἰς τὸ Λιβάνιον ὄρος, ὅπου ἐσχημάτισαν τὸ ἔθνος τοῦτο. Κατὰ δὲ Σασὴν, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τύρου ἐπολέμησε τὰς ἐπὶ τοῦ Ἀντιλιβάνου ἀραβικὰς φυλάς· αὗται ἐπὶ Ἰουδαίων ἐκαλοῦντο Ἰτουραῖοι, νομάδες καὶ πρωγλοδύται, οἵτινες πολεμηθέντες ὑπὸ Ἀριστοβούλου, περιελήφθησαν ἐπ' ὀλίγον ἐν τῷ πολιτικῷ καὶ θρησκευτικῷ συνδέ-

σμῳ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ· εἴτα αὖθις ἀνεξάρτητοι γενόμενοι, ἐτράπησαν ἐπὶ τὸν συνήθη ληστρικὸν βίον, καὶ περιωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Πομπηίου· τέλος δ' ἐπεκλήθησαν Δρούζοι. Ἐν δὲ τοῖς διπλωματικοῖς ἐγγράφοις τοῦ Ἑρρίκου τετάρτου καὶ τοῦ Λοδοβίκου δεκάτου τετάρτου ἀναφέρεται ὁ μέγας αὐτῶν ἐμίρης Φακαρδίν, ζητήσας παρὰ τῇ αὐλῇ τῶν Μεδίκων τὴν συνδρομὴν τῆς Εὐρώπης κατὰ τῶν Τούρκων, ἐπὶ τῇ βάσει παραδόσεως, ὅτι οἱ Δρούζοι κατὰγονται ἐκ τινων σταυροφόρων ἵπποτῶν· διότι λέγεται, ὅτι οἱ ἱππόται Ναῖται, οἱ ἐπὶ δύο αἰῶνας κάτοχοι τοῦ Λιβάνου, ἐπὶ τῇ προθέσει τοῦ δεσπόσαι διαφόρων φυλῶν καὶ θρησκειῶν, ἐμόρφωσαν πρῶτοι τὸ δρουζικὸν σύστημα, ὅπερ εἴτα διευτυπώθη διὰ τοπικῶν ἐθίμων. Κατὰ συνέπειαν δὲ αἱ εἰς τὸ σύστημα τῶν Ναϊτῶν εἰσαχθεῖσαι ἀνατολικαὶ ἰδέαι παρέσχον κεφάλαια αἵρέσεως, ἅτινα ἐν Εὐρώπῃ ἀπετέλεσαν τὴν Φραμμασονίαν, κληροδότημα τῆς διδασκαλίας τῶν Ναϊτῶν· καὶ διὰ τοῦτο οἱ Δρούζοι ὁμιλοῦσι περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὁμοθρήσκων, καὶ μάλιστα τῶν κατὰ τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας (Τσέμπελ-ἐλ-Σκούζια), ἐννοοῦντες τοὺς Σκώτους, καὶ τοὺς ἀντιστίχους τῶν Ναϊτῶν Ἐρυθροσταύρους. Ἐκ τῆς παραδόσεως δὲ ταύτης ὠφελούμενοι οἱ Ἀγγλοι, περιποιῶνται τοὺς Δρούζους, ὧν πρόγονοί τινες κατέφυγον εἰς Σκωτίαν, ἀμιλλώμενοι πρὸς τοὺς Γάλλους, οἵτινες προστατεύουσι τοὺς Μαρωνίτας καὶ Γραικοκαθολικούς. Ἄλλοι θεωροῦσιν αὐτοὺς Ἰσμαηλίτας, ὧν αἵρεσις οἱ τρομεροὶ Δολοφόνοι, ἄλλοι Πυθαγορείους ἢ Ἐσσηνίεις, καὶ ἄλλοι Γνωστικούς. Τὸ πιθανώτερον δὲ, ὅτι οὗτοι εἰσὶν οἱ Φραμμασόνιοι τῆς Ἀνατολῆς, διαιρούμενοι εἰς δύο τάξεις, τοὺς Ἀκκάλ, ἥτοι τοὺς γινώσκοντας, ἀναλογοῦντας πρὸς τοὺς λογίους τῆς Κίνας, καὶ τοὺς Ζέχελ, ἥτοι τοὺς ἀμαθεῖς.

Οἱ Δρούζοι ζῶντες ἐπὶ τοῦ Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου, ἀντέστησαν ἐπὶ πολὺ κατὰ τῶν Τούρκων, ὄντες ἄνδρεῖοι καὶ πολεμικοὶ, καὶ μάλιστα οἱ τοῦ Χαυράν, διακρινόμενοι διὰ τὸ ἄγριον καὶ ἀρπακτικόν. Ἐπὶ Ἀμουράτου τρίτου ἀναφέρεται (1585) ἡγεμόνων τις αὐτῶν ὀνομαζόμενος Μάν-Ὀγλ, ὅστις ἐκτισε φρούριόν τι ἐν Παλμύρα, ὡς διηγᾶται ὁ Φριδερίκος Χοέφερ· τότε δὲ ἐγένοντο τὸ πρῶτον φόρου ὑποτελεῖς τοῖς Τούρκοις, καὶ νῦν δὲ στρατολογοῦνται ὑπὸ τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως. Τὸ δὲ 1842 ἔλαβον ἴδιον ἐθνάρχην, ὄντα ἀρχιερέα καὶ ἐδρεύοντα ἐν τῇ πολίχνῃ Ἑλ-Μούτνα. Καὶ κατὰ μὲν Σασὴν ὑπολογίζονται 120,000, ὧν 40,000 εἰσὶν ἱκανοὶ εἰς τὸ ὅπλοφορεῖν, κατὰ δὲ Λενορμάν οἱ πάντες 75,000, ὃ καὶ πιθανώτερον. Καὶ ἄλλοτε μὲν διήγαγον εἰρηνικῶς πρὸς τοὺς Χριστιανούς· ἀλλὰ πρό τινων ἐτῶν μισοῦσιν αὐτοὺς, ὡς περιποιούμενοι

καὶ διεγειρόμενοι ὑπὸ τῶν Τούρκων διὰ λόγους πολιτικούς· ἐσχάτως δὲ (1860) ὑποκινήθητε παρὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ Φουὰτ πασᾶ, μετὰ τοῦ τουρκοῦ στρατοῦ ἐπραξαν ἀνηκούστους θηριωδίας κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὧν κατέστρεψαν 50,000 περίπου ἐν Δαμασκῷ καὶ ἀλλαχοῦ· διὸ ἐξωρίσθησαν πάντῃ ἐκ τοῦ Λιβάνου, ὅπου ἐσχηματίσθη χριστιανικὴ δι-οίκησις.

Περὶ τῆς θρησκείας τῶν Δρούζων.

Τὰ βιβλία τῶν Δρούζων ἦσαν ἄλλοτε ἀπόκρυφα ἀπὸ τῶν ξένων, διότι ἐκρύπτοντο ἐπιμελῶς ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ τοῖς ναοῖς· ἐπὶ δὲ τῶν μεταξὺ αὐτῶν, τῶν Τούρκων ἢ Μαρωνιτῶν πολέμων, κατωρθώθη σύνοψις πολλῶν χειρογράφων εἰς σχηματισμὸν ἰδέας τινὸς περὶ τοῦ δόγματος, ἀλλὰ παρήχθη ποι-κιλομιγία ἀντιθέτων πραγματειῶν· καὶ γὰρ εἶδον ἐν τε Πτολεμαίδι καὶ Βηρυτῷ ἀραβικά τινα χειρό-γραφα παρὰ Χριστιανοῖς, πραγματευόμενα περὶ τῆς θρησκείας ταύτης. Ὁ δὲ Νερβάλ μαθὼν τὰ περὶ αὐ-τῆς παρὰ Δρούζου σέχου τοῦ Λιβάνου, ἂν τοῦτο ἦτο δυνατόν, φρονεῖ ὅτι ἀνεκάλυψε τὸ ζητούμενον, ὥς ἐκτίθουσιν ἐν τῇ ἐξῆς κατηχήσει.

Κατήχησις τῶν Δρούζων.

Ἐρ. Δρούζος εἶ; Ἀπ. Μάλιστα, τῇ ἀρωγῇ τοῦ παντοδυνάμου ἡμῶν κυρίου.

Ἐρ. Τί ἐστὶ Δρούζος; Ἀπ. Ὁ τὸν νόμον γράψας καὶ τὸν Πλάστην λατρεύσας.

Ἐρ. Τί διέταξεν ὑμῖν ὁ Πλάστης; Ἀπ. Τὴν φι-λαλήθειαν, τὴν ἐπιμέλειαν τῆς λατρείας αὐτοῦ καὶ τὴν τῶν ἐπτά ὑποχρεώσεων.

Ἐρ. Τίνα εἰσὶ τὰ δυσχερῆ καθήκοντα, ἀφ' ὧν ὁ Κύριος ὑμῶν ἀπήλλαξεν ὑμᾶς, καὶ ἅτινα κατήργησε, καὶ πῶς γινώσκετε, ὅτι ἐστὲ ἀληθῆς Δρούζος; Ἀπ. Ἀπέχοντες παντὸς ἀθεμίτου, καὶ πράττοντες πᾶν θεμιτόν.

Ἐρ. Τί ἐστὶ θεμιτόν καὶ τί ἀθέμιτον; Ἀπ. Θε-μιτόν ἐστὶ τὸ ἀνῆκον τῇ ἱερατεῖᾳ καὶ τῇ γεωργίᾳ, καὶ ἀθέμιτον τὸ ἀνῆκον τῇ κοσμικῇ ἐξουσίᾳ καὶ τοῖς ἀρνησιθρήσκοις.

Ἐρ. Πότε καὶ πῶς ἐνεφανίσθη παντοδύναμος ὁ Κύριος ἡμῶν; Ἀπ. Τὸ 400 ἔτος ἀπὸ Μωάμεθ. Ἐ-φημίσθη δὲ τότε ὡς ἐκ Μωάμεθ καταγόμενος, ἵνα κρύψῃ τὴν θεϊότητα αὐτοῦ.

Ἐρ. Καὶ διατί ἤθελε νὰ κρύψῃ τὴν θεϊότητα αὐ-τοῦ; Ἀπ. Διότι ἡ λατρεία αὐτοῦ ἦν παρημελημένη καὶ οἱ ὀπαδοὶ λίαν εὐάριθμοι.

Ἐρ. Πότε ἐνεφανίσθη διακηρύττων τὴν θεϊότητα αὐτοῦ; Ἀπ. Τὸ 408 ἔτος.

Ἐρ. Πόσον διέμεινεν οὕτω; Ἀπ. Ἀκέραιον τὸ 408 ἔτος· εἶτα τὸ 409 ἠφανίσθη, διότι ἦν ἔτος ὀλέθριον.

Κατόπιν ἀνεφάνη ἀρχὴ τοῦ 410, καὶ διέμεινεν ὅλον τὸ 411· καὶ τέλος ἀρχὴ τοῦ 412 ἐγένετο ἄφαντος, καὶ ἐλεύσεται τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Ἐρ. Τί ἐστὶν ἡμέρα τῆς κρίσεως; Ἀπ. Ἐστὶν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ὁ Πλάστης παρουσιασθήσεται ὑπὸ μορφὴν ἀνθρώπου καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τοῦ κόσμου διὰ τε τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ξίφους.

Ἐρ. Πότε τοῦτο γενήσεται; Ἀπ. Τοῦτο ἄγνω-στον, ἀλλ' ἀγγελθήσεται διὰ σημείων.

Ἐρ. Τίνα ἔσονται τὰ σημεῖα ταῦτα; Ἀπ. Ὅταν οἱ βασιλεῖς ἀλλάξωσι, καὶ οἱ Χριστιανοὶ νικήσωσι τοὺς Μουσουλμάνους.

Ἐρ. Ἐν τίνι μηνὶ γενήσεται τοῦτο; Ἀπ. Κατὰ τὴν σελήνην Δγεμάζ ἢ Ρατζὰδ, κατὰ τοὺς ὑπολο-γισμοὺς τῆς ἐγίρας.

Ἐρ. Πῶς ὁ Θεὸς κυβερνήσει τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς; Ἀπ. Δηλωθήσεται διὰ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ξίφους, καὶ ἀφαιρέσει πάντων τὴν ζωὴν.

Ἐρ. Καὶ μετὰ θάνατον τί συμβήσεται; Ἀπ. Ἀ-ναγεννηθήσονται τῇ ἐντολῇ τοῦ Παντοδυνάμου, ὅς-τις διατάξει αὐτοὺς ὅ,τι αὐτῷ ἀρεστόν.

Ἐρ. Πῶς προσενεχθήσεται αὐτοῖς; Ἀπ. Διαίρε-θήσονται εἰς τέσσαρα μέρη, ἥτοι τοὺς Χριστιανούς, τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς ἀρνησιθρήσκους καὶ τοὺς ἀλη-θεῖς λάτραις τοῦ Θεοῦ.

Ἐρ. Καὶ πῶς διαίρεθήσεται ἐκάστη τῶν αἱρέσεων τούτων; Ἀπ. Ἐκ τῶν Χριστιανῶν γεννηθήσονται αἱ αἱρέσεις τῶν Νεσαϊρῶν (1) καὶ τῶν Μετουαλῶν· ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ Τοῦρκοι. Ἀρνησιθρήσκοι δὲ εἰσὶν οἱ ἐγ-καταλιπόντες τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Ἐρ. Τίνα ἀμοιβὴν ἀποδώσει ὁ Θεὸς τοῖς λάτραις τῆς ἐνότητος αὐτοῦ; Ἀπ. Ἀποδώσει αὐτοῖς τὴν αὐ-τοκρατορίαν, τὴν βασιλείαν, τὴν ὑπερτάτην ἐξου-σίαν, τὰ ἀγαθὰ, τὸν χρυσὸν, τὸν ἄργυρον, καὶ δια-τελέσουσιν ἐν τῷ κόσμῳ ἡγεμόνες, σατράπαι καὶ σουλτάνοι.

Ἐρ. Καὶ οἱ ἀρνησιθρήσκοι; Ἀπ. Ἡ ποινὴ αὐτῶν ἔσεται φοικῶδης. Συνίσταται δὲ εἰς τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ ἀπολείᾳ τοῦ φαγεῖν ἢ πιεῖν, τὰ τρόφιμα ἔσον-ται πικρά. Προσέτι περιπεσοῦνται εἰς δουλείαν καὶ σκληροτάτους μόχθους παρὰ τοῖς ἀληθινοῖς λά-τραις τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καὶ Χριστιανοὶ ὑπο-στήσονται τὰς αὐτὰς βασάνους, ἀλλὰ πολὺ ἐλα-φροτέρως.

Ἐρ. Ποσάκις ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπαρουσιάσθη ἐν σχήματι ἀνθρώπου; Ἀπ. Δέκα φορὰς, στάσεις κα-λουμένας, καὶ ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὰ ἐξῆς ὀνόματα, Ἀλῆ, Μπάρ, Ἀλία, Μάλλα, Κάισμ, Μάας, Ἀζίζ, Ἀμπαζακαρία, Μανιοῦρ καὶ Χάκεμ.

(1) Οἱ Νεσαϊρῖς (Ναζωραῖοι) ἢ Ἀναριῖ, καὶ οἱ Μετουαλῖς, εἰσὶ λαοὶ τοῦ Λιβάνου ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Τριπόλεως καὶ Σιδῶνος.

Ἐρ. Ποῦ ἔλαβε χώραν ἡ πρώτη στάσις, ἡ τοῦ Ἀλῆ; Ἀπ. Ἐν τινὶ πόλει τῆς Ἰνδίας, τοῦνομα Ροχίν-μα-Τοχίν.

Ἐρ. Ποσάκις ἐπεφάνη ὁ Χάμζα καὶ πῶς ὠνομάσθη ἐν ἐκάστῃ ἐμφανίσει; Ἀπ. Ἐπεφάνη ἐπτάκις ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ προφήτου Σαμὺδ. Ἐν τῷ αἰῶνι τοῦ Ἀδὰμ ἐκαλεῖτο Χατνίλ· ἐν τῷ τοῦ Νῶε, Πυθαγόρας· Δαβὶδ ἐκαλεῖτο ἐπὶ Ἀβραάμ· ἐπὶ Μωϋσέως ὠνομάσθη Χαΐβ καὶ ἐπὶ Ἰησοῦ ἐκλήθη ὁ ἀληθὴς Μεσσίας καὶ ὁ ἀληθὴς Λάζαρος· ἐπὶ Μωάμεθ ὠνομάσθη Σαλμάν καὶ Φαρζί, καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Σαῦ ἔλαβε τὸ ὄνομα Σαλέχ.

Ἐρ. Εἰπέ μοι τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος Δροῦζος; Ἀπ. Τοῦτο τὸ ὄνομα παράγεται ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς ἡμῶν τῷ Χάκεμ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ὅστις Χάκεμ ἐστὶν ὁ κύριος ἡμῶν Μωάμεθ, υἱὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅστις ἐπεφάνη αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ καὶ κατὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ, οἱ Δροῦζοι ἀκολουθοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, εἰσῆλθον ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ, καὶ ἐκ τούτου ἐκλήθησαν Δροῦζοι· διότι ἡ ἀραβικὴ λέξις ἐνδερὰζ, ἢ ἐνδαράδζ, ἐστὶ ταυτόσημος τοῦ δαρχάχ, ὑπερ δηλοῖ εἰσοδόν. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ὁ Δροῦζος ἔγραψε τὸν νόμον, ἐμβατεύσας καὶ εἰσδύσας ὑπὸ τὴν διαταγὴν τοῦ Χάκεμ. Ἄλλην δὲ ἐτυμολογίαν εὐρίσκουμεν, γράφοντες τὸ Δροῦζος δι' ἐνὸς σ' τότε παράγεται ἐκ τοῦ δάρας, ἱέρος, μαθητῆς, ὃ δηλοῖ, ὅτι ὁ Δροῦζος ἐσπούδασε τὰ βιβλία τοῦ Χάμζα, καὶ ἐλάτρευσε τὸν Παντοδύναμον ὡς πρέπει.

Ἐρ. Τίνα σκοπὸν ἔχομεν λατρεύοντες τὸ Εὐαγγέλιον; Ἀπ. Μάθετε, ὅτι διὰ τούτου προτιθέμεθα, ἵνα μεγαλύνωμεν τὸ ὄνομα ἐκείνου, ὅστις ἡγέρθη τῇ διαταγῇ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅστις ἐστὶν ὁ Χάμζα· διότι οὗτος ἀπήγγειλε τὸ Εὐαγγέλιον. Προσέτι ὀφείλομεν, ἵνα εἰς τὰ ὄμματα παντὸς ἔθνους ἀναγνωρίζωμεν τὴν πίστιν αὐτοῦ. Τέλος πιστεύομεν τὸ Εὐαγγέλιον, διότι τοῦτο τὸ βιβλίον βασιζέται ἐπὶ τῆς θείας σοφίας, καὶ περιέχει ἐναργεῆ δείγματα τῆς ἀληθοῦς λατρείας.

Ἐρ. Διατί ἀπορρίπτομεν πᾶν ἄλλο βιβλίον, ἐκτὸς τοῦ Κορανίου, λόγου γινομένου ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ; Ἀπ. Διότι ἔχομεν ἀνάγκην ἵνα μὴ γνωρίζωμεθα τί πρεσβεύομεν, διαβιούντες ἐν μέσῳ τῶν ὀπιδῶν τοῦ Ἰσλαμισμού. Δέον λοιπὸν ἵνα ἀναγνωρίζωμεν τὸ βιβλίον τοῦ Μωάμεθ· καὶ, ἵνα μὴ κακοποιηθῶμεν, παρεδέχθημεν πάσας τὰς μουσουλμανικὰς τελετάς, ὡς καὶ τὴν περὶ τῶν τεθνεώτων προσευχήν· καὶ ταῦτα πάντα γίνονται μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον, ἵνα διατελῶμεν ἄγνωστοι.

Ἐρ. Τί δὲ λέγομεν περὶ τῶν μαρτύρων ἐκείνων, ὧν οἱ Χριστιανοὶ τοσοῦτον ἐγκωμιάζουσι τὴν καρτερίαν καὶ τὸ πολυάριθμον; Ἀπ. Λέγομεν ὅτι ὁ Χάμζα

οὐδόλως ἀνεγνώρισεν αὐτοὺς, ἠδὲ κήθησαν καὶ ἐβεβαιώθησαν παρὰ πάντων τῶν ἱστορικῶν.

Ἐρ. Ἀλλ' ἂν οἱ Χριστιανοὶ εἴπωσιν ἡμῖν ὅτι ἡ πίστις αὐτῶν οὐδόλως ἐστὶν ἀμφίβολος, διότι στηρίζεται ἐπὶ ἀποδείξεων ἰσχυροτέρων καὶ ἀμεσοτέρων ἢ ὁ λόγος τοῦ Χάμζα, τί ἀποκρινόμεθα, καὶ πῶς παρεδέχθημεν τὸ ἀλάνθαστον τοῦ Χάμζα, τὴν στήλην ταύτην τῆς ἀληθείας, ἐξ ἧς εἴη σωτηρία ἐφ' ἡμῶν; Ἀπ. Διὰ τῆς ὁμολογίας, ἣν αὐτὸς ἔδωκεν ἐξ ἑαυτοῦ λέγων ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς ὑπερασπίσεως· « Εἰμὶ τὸ πρῶτον τῶν πλασμάτων τοῦ Θεοῦ, εἰμὶ ἡ φωνὴ καὶ ἔκφρασις αὐτοῦ· κατέχω τὴν σοφίαν, κατ' ἐντολὴν τοῦ αὐτοῦ· εἰμὶ ὁ πύργος καὶ ὁ κτιστὸς οἶκος· εἰμὶ ὁ κύριος τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως· εἰμὶ ἐκεῖνος, ὅστις ἡγήσω τὴν σάλπιγγα· εἰμὶ ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ ἱερατείου, ὁ κύριος τῆς χάριτος, ὁ ἀνιδρυτὴς καὶ καταστροφεὺς τοῦ δικαίου· εἰμὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ κόσμου, ὁ καταστροφεὺς τῶν δύο μαρτυριῶν· εἰμὶ τὸ καταβιβρῶσκον πῦρ. »

Ἐρ. Ἐν τίνι συνίσταται ἡ ἀληθὴς θρησκεία τῶν Δροῦζων ἱερέων; Ἀπ. Αὕτη ἐστὶν ὁ ἀντίπους πάπης πίστεως τῶν ἄλλων ἔθνων ἢ φυλῶν· καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει ἀσεβὲς παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἡμεῖς πιστεύομεν τοῦτο, ὡς ἐλέχθη ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς διακηρύξεως καὶ παραγγελίας.

Ἐρ. Ἀλλ' ἂν τις ἄνθρωπος ἤρχετο γνωρίσαι τὴν ἀγίαν ἡμῶν λατρείαν, πιστεῦσαι καὶ συμμορφωθῆναι αὐτῇ, σωθήσεται; Ἀπ. Οὐδέποτε· ἡ πύλη ἐκλείσθη, τὸ ἔργον τετέλεσται, ἡ γραφὴ ἐξημβλύθη· καὶ μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μεταβαίνει, ἵνα ἐνωθῇ μετὰ τοῦ πρώτου ἔθνους καὶ τῆς πρώτης θρησκείας αὐτοῦ.

Ἐρ. Πότε ἐπλάσθησαν ἅπασαι αἱ ψυχαί; Ἀπ. Ἐπλάσθησαν μετὰ τὸν ἀρχιερέα Χάμζα, υἱὸν τοῦ Ἀλῆ. Μετὰ τοῦτον ὁ Θεὸς ἐπλάσεν ἐκ φωτὸς πάντα τὰ πνεύματα, ἅτινα εἰσὶν ἡριθμημένα, καὶ μήτε ἐλαττωθήσονται μήτε αὐξηθήσονται μέχρι τέλους τῶν αἰώνων.

Ἐρ. Ἡ σεβαστὴ ἡμῶν θρησκεία παραδέχεται τὴν σωτηρίαν τῶν γυναικῶν; Ἀπ. Ἀναμφιβόλως· διότι ὁ Κύριος ἡμῶν ἔγραψε κεφάλαιόν τι περὶ τῶν γυναικῶν, καὶ αὗται ὑπακούουσιν εὐθὺς, ὡς γίνεται μνεῖα ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ περὶ γυναικῶν καὶ κορασίων νόμου.

Ἐρ. Τί λέγομεν περὶ τῶν λοιπῶν ἔθνων, βεβαιούντων ὅτι λατρεύουσι τὸν Κύριον, τὸν πλάσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν; Ἀπ. Καὶ ἂν εἴπωσι τοῦτο, ἔσεται ὑπόκρισις· καὶ ἂν πραγματικῶς λατρεύωσιν αὐτὸν, μὴ ἀναγνωρίζοντες δὲ, ὅτι ὁ Κύριος ἐστὶν αὐτὸς ὁ Χάκεμ, ἡ λατεία αὐτῶν ἐστὶν ἱεροσυλία.

Ἐρ. Τίνας εἰσὶν ἐκ τῶν ἀρχαίων, οἵτινες ἐδίδαξαν

τὴν σοφίαν τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς ἰδρυτὰς τῆς πίστεως ἡμῶν; Ἀπ. Εἰσὶ τρεῖς, ὧν ὀνόματα, Χάμζα, Ἰσμαήλ καὶ Βέχα-Ἐδδίν.

Ἐρ. Εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται ἡ σοφία; Ἀπ. Εἰς πέντε μέρη· τούτων δύο ἀνήκουσι τῇ θρησκείᾳ καὶ δύο τῇ φύσει. Τὸ πέμπτον μέρος, τὸ καὶ μεῖζον πάντων, οὐ διαιρεῖται. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθὴς σοφία, ἡ τοῦ ἔρωτος καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ.

Ἐρ. Πῶς γνωρίζομεν ὅτι ὁ δεῖνα ἄνθρωπος ἐστὶν ἡμέτερος ἀδελφός, ἀκριβοῦς φύλαξ τῆς ἀληθοῦς λατρείας, ἂν συναντήσωμεν αὐτὸν καθ' ὁδόν, ἢ πλησιάσῃ ἡμᾶς θεωρούμενος καὶ λεγόμενος Δροῦζος; Ἀπ. Ἰδοὺ μετὰ τὰς συνήθεις προσαγορεύσεις λέγομεν πρὸς αὐτόν. «Σπείρουσιν ἐν τῇ πατρίδι σου κόκκον μυροβαλάνου (ἀχλίλεζ, φυτὸν συμβολικόν). Ἄν ἀποκριθῇ, «Μάλιστα σπείρουσιν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν πιστευόντων,» τότε ἐξετάζομεν αὐτὸν περὶ τῆς πίστεως ἡμῶν· ἂν ἀπαντήσῃ ὀρθῶς, ἐστὶν ἡμέτερος συμπατριώτης· ἂν μὴ, ἐστὶ ξένος.

Ἐρ. Τίνες εἰσὶν οἱ πατέρες τῆς ἡμετέρας θρησκείας; Ἀπ. Εἰσὶν οἱ προφῆται τοῦ Χάκεμ, ἥτοι Χάμψα, Ἰσμαήλ, Μωάμεθ, καὶ Καλιμέ, Ἀβού-ελ-Ρεῖρ, Βέχα-Ἐδδίν.

Ἐρ. Οἱ ἀμαθεῖς Δροῦζοι ἔχουσι τὴν σωτηρίαν ἢ θέσιν παρὰ τῷ Χάκεμ, ὅταν ἀποθνήσκωσιν ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ τῆς ἀμαθείας; Ἀπ. Οὐδόλως ὑπάρχει δι' αὐτοὺς σωτηρία· διατελέσουσιν ἐν αἵσχει καὶ δουλείᾳ παρὰ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν μέχρι αἰῶνος αἰώνων.

Ἐρ. Τί ἐστὶ Δουμάσσα; Ἀπ. Ἐστὶν Ἀδάμ ὁ πρῶτος, ἐστὶν ὁ Ἀρκχοῦρχ, ὁ Ἐρμῆς, ὁ Ἐδρίς, ὁ Ἰωάννης, ὁ Ἰσμαήλ, υἱὸς τοῦ Μωάμεθ-ελ-Ταῖμι· καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τοῦ Μωάμεθ, υἱοῦ τοῦ Ἀβδαλλάχ ἐκαλεῖτο Ἐλμεκδάδ.

Ἐρ. Τί ἐστὶ τὸ ἀρχαῖον καὶ τί τὸ αἰώνιον; Ἀπ. Τὸ ἀρχαῖον ἐστὶν ὁ Χάμζα, καὶ τὸ αἰώνιον ἡ ψυχὴ, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ.

Ἐρ. Τίνα εἰσὶ τὰ στηρίγματα τῆς σοφίας; Ἀπ. Οἱ τρεῖς ἱεροκήρυκες.

Ἐρ. Τίνες εἰσὶν οὗτοι; Ὁ Ἰωάννης, Μάρκος καὶ Ματθαῖος.

Ἐρ. Πόσον χρόνον ἐκήρυξαν; Ἀπ. Εἴκοσιν ἐν ἔτη, ἕκαστος ἐκήρυξεν ἑπτὰ.

Ἐρ. Τί εἰσὶ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ κτίρια, ἅτινα καλοῦνται πυραμίδες; Ἀπ. Αἱ πυραμίδες αὗται ἰδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Παντοδυνάμου ἐπὶ σκοπῷ πλήρους σοφίας, ὃν συνέλαβεν ἐν τῇ προνοίᾳ αὐτοῦ.

Ἐρ. Τίς δὲ οὗτος ὁ πλήρης σοφίας σκοπός; Ἀπ. Ἴνα τοποθετήσῃ καὶ προφυλάξῃ ἐκεῖ μέχρις ἡμέρας τῆς κρίσεως, καθ' ἣν ἔσεται ἡ δευτέρα αὐτοῦ παρουσία, τὰς χοδζέτς καὶ τὰς ἐξοφλήσεις, ἃς ἡ θεία αὐτοῦ χεὶρ ἔλαβε παρὰ πάντων τῶν πλασμάτων.

Ἐρ. Διατί ἐπεφάνη ἐν ἐκάστῳ νέῳ νόμῳ; Ἀπ. Ἴνα ἀνυψώσῃ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ λατρείας, ὅπως ἐνισχυθῶσι, καταμάθωσιν, ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ μεταβάλλων κατ' ἀρέσκειαν τὴν δικαιοσύνην, καὶ μὴ πιστεύων ἄλλον, ἐκτὸς ἐκείνου.

Ἐρ. Πῶς αἱ ψυχαὶ ἐπιστρέφουσιν ἐν τοῖς ἰδίοις σώμασιν; Ἀπ. Ὅσάκις θνήσκῃ ἄνθρωπός τις, γεννᾶται ἄλλος, καὶ ἐκ τούτου διατηρεῖται ὁ κόσμος.

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζουσι τοὺς Μουσουλμάνους; Ἀπ. Κατάβασιν (ἐλ-τανζίλ).

Ἐρ. Καὶ τοὺς Χριστιανούς; Ἐρμηνείαν (ἐλ-τα-σίλ). Αἱ δύο αὗται ἐπωνυμίαι σημαίνουσι, διὰ τοὺς μὲν, ὅτι ἡρμήνευσαν τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ τοὺς δὲ, ὅτι διέδωκαν ἕτι τὸ κοράνιον κατέβη ἐξ οὐρανοῦ.

Ἐρ. Τίς ἦν ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς συστάσεως τῶν πνευμάτων καὶ τῶν ἀγγέλων, τῶν κατὰ δειχθέντων ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς σοφίας τοῦ Χάμζα; Ἀπ. Τὰ πνεύματα καὶ οἱ δαίμονες εἰσὶν ὡς τῶν ἀνθρώπων οἱ μὴ ὑπακούσαντες τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ Χάκεμ. Οἱ διάβολοι εἰσὶ πνεύματα ἀπέναντι τῶν ἐχόντων σώματα. Οἱ δὲ ἄγγελοι εἰσὶν ἀληθεῖς λάτραι τοῦ Θεοῦ, οἱ ὑπακούσαντες εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Χάκεμ, ὅστις ἐστὶν ὁ Κύριος ὁ λατρευθεὶς καθ' ἀπάσας τὰς περιόδους τοῦ χρόνου.

Ἐρ. Τίνες δ' εἰσὶν αἱ περίοδοι τοῦ χρόνου; Ἀπ. Αὗται εἰσὶν αἱ δικαιοσύναι τῶν προφητῶν τῶν ἀλληλοδιαδόχως ἀναφανέντων, καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ αἰῶνος, καθ' ὃν ἔζων, ἀνέδειξαν τοιοῦτους, τὸν Ἀδάμ, Νῶε, Ἀβραάμ, Μωϋσῆν, Ἰησοῦν, Μωάμεθ, Σαῖδ. Πάντες δ' οὗτοι οἱ προφῆται εἰσὶ μία καὶ ἡ αὐτὴ ψυχὴ, διαβαίνουσα ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα, καὶ αὕτη ἡ ψυχὴ, ἥτις ἐστὶν ὁ δαίμων ὁ κατάρατος φύλαξ, Ἐβν-Τερμάχ, ἐστὶν ὡσαύτως Ἀδάμ ὁ παρήκορος, ὃν ὁ Θεὸς ἀπέβαλε τοῦ πικραδείσου, ἥτοι ἀφάρεσε τὴν γνῶσιν τῆς ἐνότητος αὐτοῦ.

Ἐρ. Τίς ἦν ἡ θέσις τοῦ δαίμονος παρὰ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν; Ἀπ. Ἦν προσφιλές αὐτῷ· ἀλλ' ἐγένετο ἀλαζὼν καὶ ἠρνήθη ὑπακοῦσαι τῷ ὑπουργῷ Χάμζα· τότε ὁ Θεὸς κατηράσθη καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ παραδείσου.

Ἐρ. Τίνες εἰσὶν οἱ ἀρχάγγελοι οἱ φέροντες τὸν θρόνον τοῦ Κυρίου ἡμῶν; Ἀπ. Εἰσὶν οἱ ἐξῆς προύχοντες· Γαβριήλ, ὅστις ἐστὶν ὁ Χάμζα· Μιχαήλ, ὅστις ἐστὶν ὁ δεύτερος ἀδελφός. Ἐσραφίλ-Σαλαμέ-ἔβν-ἄβδ-ἐλ-οὔαχαδ. Ἐζραῖλ-Βέχα Ἐδδίν. Μετατροὺν-Ἀλῆ ἔβν-Ἀχμέτ. Οὗτοι εἰσὶν οἱ πέντε ὑπουργοί, ὧν τὰ ὀνόματα· ἐλ-Σαβέα (πρόεδρος), ἐλ-Κάνι (ἀντιπρόεδρος), ἐλ-Δζασσάδ (τὸ σῶμα), ἐλ-Ράτχ (τὸ ἀνοιγμᾶ) καὶ ὁ Φχιᾶλ (ἱππεύς).

Ἐρ. Τίνες εἰσὶν αἱ τέσσαρες γυναῖκες; Ἀπ. Αἱ

ται καλοῦνται· Ἰσμήλ, Σαλάμε, Ἀλῆ, καὶ εἰσὶν, Ἐλ-Κελμέ (ὁ λόγος), Ἐλ-Νάφς (ἡ ψυχὴ), Βέχα-Ἐδδὶν (ἡ λαμπρότης τῆς θρησκείας), Ὁμ-ἐλ-ρχεῖρ (ἡ μήτηρ τοῦ ἀγαθοῦ).

Ἐρ. Τί ἐστὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ ἔχουσιν οἱ Χριστιανοί, καὶ τί λέγομεν ἡμεῖς περὶ τούτου; Ἀπ. Τὸ Εὐαγγέλιον πράγματι ἐξῆλθεν ἐκ στόματος τοῦ Κυρίου τοῦ Μεσίου, ὅστις ἦν Σαλμάν-ἐλ-Φαρσί ἐν τῷ αἰῶνι τοῦ Μωάμεθ, ὅστις Μεσσίας ἐστὶν ὁ Χάμζα, υἱὸς τοῦ Ἀλῆ. Ὁ ψευδὴς Μεσσίας ἐστὶν ὁ γεννηθεὶς ἐκ τῆς Μαρίας, διότι οὗτος ἐστὶν υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ.

Ἐρ. Ποῦ ἦτο ὁ ἀληθὴς Μεσσίας, ὅτε ὁ ψευδὴς ἦν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ; Ἀπ. Ἦν μετὰ αὐτῶν. Ἐδίδασκε τὸ Εὐαγγέλιον· ἐδίδε μαθήματα πρὸς τὸν Μεσσίαν, τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ, καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· «πρᾶξον οὕτω καὶ οὕτω,» συμφῶνως τῇ Χριστιανικῇ θρησκείᾳ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ ὑπήκουεν αὐτῷ. Ἐν τούτοις οἱ Ἰουδαῖοι λαβόντες μῖσος κατὰ τοῦ ψευδοῦς Μεσσίου, ἐσταύρωσαν αὐτόν.

Ἐρ. Τί συνέβη μετὰ τὴν σταύρωσιν αὐτοῦ; Ἀπ. Ἐθεσαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ. Ὁ ἀληθὴς Μεσσίας ἐφθασεν, ἐκλεψε τὸ σῶμα ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἔθαψεν αὐτὸ ἐν τῷ κήπῳ· εἶτα διέδωκεν ὅτι ὁ Μεσσίας ἀνέστη.

Ἐρ. Διατί ὁ ἀληθὴς Μεσσίας προσηνέχθη οὕτω; Ἀπ. Ἴνα στηρίξῃ καὶ μᾶλλον ἐνισχύσῃ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν.

Ἐρ. Καὶ διατί ἐβοήθει τὴν αἵρεσιν; Ἀπ. Ἴνα κρύπτονται οἱ Δρούζοι ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς θρησκείας τοῦ Μεσσίου, καὶ μὴ γνωρίζωνται ὡς Δρούζοι.

Ἐρ. Τίς ἐστὶν ὁ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ τάφου καὶ μεταβὰς πρὸς τοὺς μαθητὰς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων; Ἀπ. Ὁ ἀληθὴς Μεσσίας ὁ μὴ θνήσκων ποτὲ, καὶ ὅστις ἐστὶν ὁ Χάμζα.

Ἐρ. Πῶς οἱ Χριστιανοὶ οὐκ ἐγένοντο Δρούζοι; Ἀπ. Διότι οὕτως ἠθέλησεν ὁ Θεός.

Ἐρ. Ἀλλὰ πῶς ὁ Θεὸς ὑποφέρει τὸ κακὸν καὶ τὴν αἵρεσιν; Ἀπ. Διότι ἔχει ἀμετάβλητον συνήθειαν, ὅπως τοὺς μὲν ἀπατᾷ, τοὺς δὲ φωτίζει, ὡς ἐλέχθη ἐν τῷ Κορανίῳ. «Τοῖς μὲν ἔδωκε τὴν σοφίαν, παρ' ἄλλων δὲ ἀφῆρεσεν αὐτήν.»

Ἐρ. Καὶ διατί ὁ Χάμζα, υἱὸς τοῦ Ἀλῆ, διέταξεν ἡμῖν, ἵνα κρύπτωμεν τὴν σοφίαν καὶ μὴ γνωστοποιῶμεν αὐτήν; Ἀπ. Διότι αὕτη περιέχει τὰ μυστήρια καὶ τὰς ἀποδείξεις τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ ἀπρεπὲς ὅπως ἀποκαλύψωμεν πράγματα, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν καὶ ὁ βίος τῶν πνευμάτων.

Ἐρ. Ἐσμέν λοιπὸν ἐγωῖσται, μὴ θέλοντες, ἵνα πᾶς ὁ κόσμος σωθῇ; Ἀπ. Οὐδόλως ὑφίσταται ἐγωῖ-

σμός· διότι ἡ πρόσκλησις κατηργήθη, ἡ θύρα ἐκλείσθη· ὁ αἵρετικὸς ἐστὶν αἵρετικὸς, καὶ ὁ πιστὸς πιστὸς, καὶ πᾶν ἔχει ὡς δεῖ. Ἡ νηστεία ἣτις ἦν παλαιόθεν διατεταγμένη, κατηργήθη τὴν σήμερον· ἀλλ' ἂν τις νηστεύσας ἐκτὸς τοῦ διατεταγμένου χρόνου, καταβάλληται ὑπὸ τῆς ἐγκρατείας, τοῦτο ἐστὶν ἀξιέπαινον, διότι προσεγγίζει ἡμᾶς τῇ Θεότητι.

Ἐρ. Διατί κωλύεται ἡ ἐλεημοσύνη; Ἀπ. Παρ' ἡμῖν, μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν Δρούζων ὑπάρχει νόμιμος· ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ἀμάρτημα, γινομένη πρὸς πάντα ἄλλον, καὶ ἀπρεπὲς ἵνα πράττωμεν αὐτήν.

Ἐρ. Τίνα σκοπὸν προτίθενται οἱ μοναχοί, οἵτινες σκληραγωγοῦνται; Ἀπ. Ἴνα ἀξιωθῶμεν, ἐν τῇ ἐλευσεί τοῦ Χάκεμ, κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ὑπουργημάτων, σατραπῶν καὶ κυβερνήσεων.

ΚΩΝΣΤ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ (ιατρός.)

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

Η ΚΟΜΠΣΣΑ ΠΟΤΟΣΚΗ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 455.)

Δ.

Οἱ δύο ἥρωες τοῦ δράματος ἀπεκδυθέντες τὴν ὀθωμανικὴν στολὴν ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τοῦ ἐμπόρου Γλ. . . . παῖδοι, ὁ δὲ Μαρκίων ἐκαυχᾶτο διὰ τὴν τόλμην του λέγων ὅτι ἐγένετο κάτοχος μιᾶς καλλονῆς ἐξουσίας.

— Τί ἐπράξατε, παράτολμοι ἄνθρωποι; τοὺς ἠρώτησεν ὁ ἔμπορος.

— Ἠγοράσαμεν μίαν τῶν μυθευομένων Δρυτῶν, ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων. Ἄν τὴν ἴδῃ ἡ ἐξαδέλφη μου θὰ ζηλοτυπήσῃ ἀναμφιβόλως καὶ ὅταν τὴν φέρω εἰς τὴν Γαλλίαν, οἱ αὐλικοὶ τοῦ Ἰσ' Λοδοβίκου θέλουσι δάκνει τοὺς δακτύλους των, αἱ δὲ κυρίαι δὲν θὰ τολμῶσι νὰ τὴν πλησιάσωσι, μὴ ἐπισκιάσωσιν ὑπὸ τοῦ κάλλους της· δὲν σοὶ τὴν περιγράφω, διότι μετ' ὀλίγον θέλεις τὴν ἰδεῖ. Τὸ κατ' ἐμὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ζεὺς ἤθελεν ἐξορίσει ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον τὰς πεφλημένας του θεάς, ἵνα συζῇ μετ' αὐτῆς.

— Τί διάβολο! εἶναι τόσο ὠραία, ὥστε νὰ σοὺ χαλάσῃ τὸν μυαλόν;

— Ἀριστοῦργημα! Ἄν ἔζῃ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πραξιτέλους, ἤθελε διαπλάσσει ὠραιότεραν τὴν Ἀφροδίτην του.

— Ἄφετε τοὺς πανηγυρικοὺς τῆς δούλης, εἶπεν ὁ μεσίτης καὶ μετρήσατε δεκατρεῖς χιλιάδας γρόσια νὰ στείλω νὰ τὴν φέρω, ἵνα μὴ παρέρχεται ὁ καιρὸς.

ἡμῶν ἀγάλλεται διὰ τὴν ἡμετέραν ἀπόφασιν. Ἡ καρδία εὐσεβοῦς, κατὰ τὸν Σολομῶντα, ὑπάρχει ἐν χειρὶ Κυρίου καὶ αὐτὸς ἐκχέει εἰς τὰς πληγὰς τὸ ἔλαιον. Ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν πεποιθήσει πρᾶτ' αἵματα πάντα θλίψις. Εἰς τὰς μεγάλας συμφορὰς οὐδέμια ἄλλη παρηγορία, πλὴν τῆς παρηγορίας τῆς πίστεως, ἰσχύει. Εὐτυχῶς εὑρον τὸ ἀρμόδιον πρόσωπον. Νέα ὥραία, πτωχή, πεσοῦσα εἰς χεῖρας ἀπίστου, ἥς τὸ μέλλον ἄγνωστον καὶ ἴσως οἰκτρὸν, ὅτι δουλεία καὶ εὐτυχὴς βίος εἶναι ἀσυμβίβαστα, προσεφέρθη εἰς ἐμὲ ἐκ προνοίας τοῦ Ἰψίστου, ἵνα ἐλαμφθῇ ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ εὐαγγελίου, χρησιμεύσῃ παρηγορία τῶν τεθλιμμένων ἡμῶν ἡμερῶν. Ἄν δὲν ἀπωλέσθῃ ἐρχομένη καθ' ὁδὸν, αὐριον θέλω τὴν φέρεи εἰς τὴν Πρεσβείαν νὰ τὴν υἱοθετήσω δι' ὧν τῶν νομίμων τύπων.

— Ἐξάδελφέ μου, εἶπεν ἡ Κ. Γλ. . . , κατὰ καθήκον σὲ ἡγάπων ὡς συγγενὴ μου, ἥδη δὲ σὲ ἀγαπῶ καὶ σὲ τιμῶ ὡς καλὸν χριστιανὸν, τίμιον ἄνθρωπον καὶ φιλόστοργον σύζυγον. ἔχοντα τοιαύτην ἀγαθὴν καρδίαν ὁ Θεὸς δὲν θέλει σὲ στερήσει τὸν νέον θησαυρὸν ὃν ἀπέκτησας. Ἡ Κιρκασία σου δὲν ἀπωλέσθῃ καὶ ἐλπίζω ταχέως νὰ τὴν ἰδῇς.

— Εἶθε! ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων ἀνασκιρτήσας ὡς μικρὸν παιδίον. Ἄχ! ἐξάδελφε, μοὶ φαίνεται ὅτι εὐεργετῶν τὴν πτωχὴν καὶ πολλὰ παθοῦσαν ταύτην νέαν, θέλω ἀναστήσει τὴν κόρην μου.

Ὁ Μαρκίων ἄγων τὸ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον ἔτος, δὲν ἦτο μὲν ὥρατος, ἀλλ' εἶχε τοὺς εὐγενεῖς χαρακτῆρας τῶν ἱπποτῶν τοῦ μεσαιῶνος. Ὀφθαλμοὶ γλαυκοί, ζωηροί, ῥίς γρυπὴ, μέτωπον εὐρὺ, ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ εὐκαμπτον, στηθος πλατὺ καὶ προέχον ἐμαρτύρουν τὴν εὐγενὴ καταγωγὴν τοῦ ἀγαθοῦ μαρκίωνος, μὴ στερουμένου ἀνδρικῶν θελγῆτρων.

— Φίλτατέ μου ἐξάδελφε, ἀγαθὲ Μαρκίων, ὑπέλαβεν ἡ Κ. Γλ. . . , ἐγὼ θὰ σοὶ προσφέρω τὴν Κιρκασίαν σου.

— Σὺ, κυρία; σὺ πῶς;

— Ἐλένη, ἀνέκραξεν ἡ Κ. Γλ. . . . ἐγέρθητι καὶ διὰ σημείου τῆς χειρὸς τῆς ἔνευσε πρὸς τὴν νομιζομένην παρ' αὐτοῦ Οὐγγρίδα νὰ ἐγερθῇ. — Κυρία Φρόσω, γενοῦ διερμηνεὺς εἰς τὴν νέαν, εἶπε στραφεῖσα πρὸς αὐτήν· ἰδοὺ ἡ Κιρκασία σου, ἐξάδελφε, καὶ λαβοῦσα αὐτήν ἐκ τῆς χειρὸς τὴν ἔφερεν εἰς τὸν ἐπαποροῦντα Μαρκίωνα.

Ἡ νέα ἐγίνωσκε μαθοῦσα παρὰ τῆς κυρίας Φρόσω τὰ πάντα, δὲν ἡγνόει τὰ περὶ τῆς τύχης τῆς καὶ ὅτι ἔπεσεν εἰς χεῖρας Χριστιανῶν, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζε τὸν Μαρκίωνα, διότι ὑπὸ δέους οὔτε κἄν ἠτένισε πρὸς αὐτὸν κατὰ πρόσωπον, ὅταν ἐπαρουσιάσθῃ ἐνώπιόν του εἰς τὸ Ἀβράτ-Παζάρι, ὑποθέτουσα τοῦτον ἀληθῆ Ὀθωμανὸν κωφάλαλον. Ὅταν δὲ

ἤκουσε παρὰ τῆς Κυρίας Φρόσω, ὅτι ὁ Μαρκίων εἶναι ὁ ἀγοράσας αὐτήν, μεταμφιεσθεὶς εἰς Ὀθωμανόν, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ τὴν κατησπάσθη. Τοῦ Μαρκίωνος ἡ χαρὰ ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος, ἐγέλα συγχρόνως καὶ ἐκλαiven, ἀφοῦ μάλιστα ἔμαθε παρὰ τῆς κυρίας Γλ. . . , ὅτι ἡ Κιρκασία του ὑπῆρχε χριστιανὴ καὶ θυγάτηρ ἱερέως.

— Τέκνον μου, ἔλεγεν εἰς τὴν Κιρκασίαν, αὐριον θὰ σὲ υἱοθετήσω· αὐριον θὰ ἔχω τὴν πατρικὴν ἄδειαν νὰ σὲ ἀσπασθῶ εἰς τὸ μέτωπον. Σκληρὰ ἐξ-αδέλφη, διατί μ' ἐβασάνισες; Ἐγὼ τὴν ἐγνώρισα, ναὶ τὴν ἐγνώρισα, ἀλλὰ σὺ μ' ἔκαμες νὰ διστάσω ἢ μᾶλλον νὰ πιστεύσω, ὅτι ἦτον Οὐγγρίς. Ἄ! μ' ἐβασάνισες ἀνηλεῶς!

Τὴν ἐσπέραν διηλθον ἅπαντες ἐν εὐφροσύνῃ. Ὁ Μαρκίων ἐδόξαζε τὸν Θεόν, τὸν δόντα εἰς αὐτὸν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόσχεσίν του. Ὁ κύριος Γλ. . . καὶ ἡ κυρία του ἐμακάριζον τὴν κόρην λυτρωθεῖσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας ἀπίστου καὶ τυχοῦσαν τέλος τοῦ βίου ἀγαθόν, ἡ δὲ Κυρία Φρόσω προσεδόκα ἄφθονον ἀμοιβήν.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΣΥΡΙΑ ΔΡΟΥΖΩΝ.

(Τέλος. Ἰδε φυλλάδ. 438.)

Μετὰ τὴν ἐκθεσιν ταύτην ὁ Νερβάλ ἐξακολουθεῖ τὴν περὶ τοῦ θρησκευματος ἀνάλυσιν, ὅπερ ἐθεωρήθη παρὰ τινων συγγραφέων ὡς ὑπόμνημα λίαν περιπλοκὸν τῆς ἀνθρώπινης ιδιοτροπίας. Τινὲς σχετίζουσιν αὐτὸ μετὰ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων μυστηρίων. Κατ' ἄλλους ἐστὶ λείψκνον τῆς ἀσιατικῆς εἰδωλολατρίας μετὰ τινων στοιχείων μωαμεθισμού δι' ἀναμορφώσεως γενομένης ὑπὸ τοῦ Χάκεμ. Κυρίως δὲ φαίνεται συγχώνευσις πασῶν τῶν θρησκειῶν καὶ τῶν προγενεστέρων φιλοσοφιῶν. Οἱ Δροῦζοι πιστεύουσιν εἰς ἓνα μόνον θεόν, ἀνάλογον πρὸς τὸν τοῦ Ἐπικούρου, οὗτινος ὁ ἄνθρωπος οὐ δύναται κατανοῆσαι οὔτε τὴν οὐσίαν οὔτε τὴν δύναμιν· ὁ θεὸς δ' οὗτος ἐφάνη πολλάκις ἐπὶ τῆς γῆς ἐν μορφῇ ἀνθρώπου, καὶ ἐνεσαρκώθη τελευταῖον ἐπὶ τοῦ Χάκεμ· ἀναφανήσεται δὲ καὶ αὖθις ὑπὸ νέαν μορφήν, ὅπως ἐγκαταστήσῃ πανταχοῦ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἰδίου λαοῦ, ὅστις διαδεχθήσεται ἐν δόξῃ καὶ δυνάμει Χριστιανούς καὶ Μωαμεθανούς· καὶ τοῦτο γενήσεται ὅταν οἱ πρῶτοι θριαμβεύσωσι κατὰ τῶν

δευτέρων ἐν πάσῃ τῇ Ἀνατολῇ, ἤτοι τὸ 2000 ἔτος μετὰ Χριστόν. Ὡς σύμβολον δὲ τῆς ἐνσαρκώσεως ταύτης λατρεύουσι μόσχον. Σέβονται δὲ καὶ μαύρην τινὰ πέτραν (Χόρ), ἣτις εὐρέθη ἐπὶ τῶν νεκρῶν, οὕσα σχήματος ζώου, καὶ φερομένη ὑπὸ παντὸς Δρούζου· αἱ πέτραι αὗται διενεμήθησαν τοῖς πιστοῖς ἀπὸ τῆς πρώτης κατηχήσεως, μεταβιβαζόμεναι ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν. Ἐν γένει δὲ ἡ οὐσία τῆς θρησκείας ταύτης ἐστὶν ἄγνωστος· διότι οἱ Δρούζοι ἐξωτερικῶς μὲν παραδέχονται τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν, ἰδίως δὲ λατρεύουσι τὴν ἑαυτῶν· καὶ ἐπὶ μὲν ἐμίρου τοῦ Λιβάνου Μπεσίρ πολλοὶ ἐβαπτίσθησαν· ἄλλοτε πάλιν παρεδέξαντο τὸν προτεσταντισμόν· νῦν δὲ φοιτῶσι ταῖς μοσχέαις τῶν Μωαμεθανῶν. Ἀλλὰ πάντες οἱ Δρούζοι οὐκ εἰσὶν ἐντελῶς μεμυημένοι ἐν τῇ ἑαυτῶν θρησκείᾳ.

Οἱ Δρούζοι παραδεχόμενοι ὅτι ὁ οὐρανὸς διηνεκῶς μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀνθρωπότητος, φρονοῦσιν ὅτι ἐν ταῖς παρεκτροπαῖς τῶν ἀνθρώπων τὸ ὑπέρτατον Ὄν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ γίνονται ἄνθρωποι, καὶ διὰ μέσων ἀνθρωπίνων ἐπαναφέρουσι τὴν τάξιν· διὰ τοῦτο πρεσβεύουσι τὰς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐνσαρκώσεις. Ὑψίσταται δὲ ἐνταῦθα κατὰ βάθος ἡ χριστιανικὴ ἰδέα, μετὰ συχνοτέρας παρεμβάσεως τῆς θεότητος, ἀλλ' ἰδέα χριστιανικὴ ἄνευ Χριστοῦ· διότι οἱ Δρούζοι φρονοῦσιν, ὅτι οἱ ἀπόστολοι παρέδωκον τοῖς Ἰουδαίοις ψευδῇ Μεσσίαν, ὅστις καὶ ἐθουσιάσθη ἵνα κρυφθῇ ὁ ἀληθής, ἤτοι ὁ Χάμζα, ὅστις ἦν μεταξὺ τῶν μαθητῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐλεάζαρ, καὶ ἐνέπνευσε τὴν ἐκυτοῦ διάνοιαν τῷ Ἰησοῦ, υἱῷ τῆς Μαρίας· τοὺς δὲ Εὐαγγελιστὰς καλοῦσι πόδας σοφίας. Παραδέχονται δὲ καὶ τὴν μωαμεθικὴν ἰδέαν, ἀλλ' ἄνευ Μωάμεθ, καὶ ὅτι ὁ Χάμζα ὑπὸ τὸ ὄνομα Σαλμάν-ελ-Φαρσί ἔσπειρε τὸν νέον τοῦτον λόγον. Βράδιον δὲ ἡ τελευταία ἐνσάρκωσις τοῦ Χάκεμ καὶ Χάμζα ἐγένετο εἰς συναρμολόγησιν τῶν διαφόρων δογμάτων, τῶν ἐπτάκις ἀπὸ Ἀδὰμ ἀναφανέντων, ἤτοι ἐπὶ Ἐνῶχ, Νῶε, Ἀβραάμ, Μωϋσέως, Πυθαγόρου, Χριστοῦ καὶ Μωάμεθ. Αὕτη δὲ ἡ διδασκαλία στηρίζεται κατὰ βάθος ἐπὶ εἰδικῆς ἐρμηνείας τῆς Γραφῆς· διότι οὐ γίνεται λόγος περὶ θεότητός τινος τῶν εἰδωλυλατρῶν, καὶ μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ Πυθαγόρου ἀπέχει τῆς μωσαϊκῆς παραδόσεως. Διὰ τῆς συγχωρεύσεως ταύτης τῶν θρησκειῶν ἐξηγεῖται διὰ τὴν οἱ Δρούζοι ἐθεωρήθησαν ὅτε μὲν Χριστιανοὶ ὅτε δὲ Μωαμεθανοί.

Οἱ Δρούζοι παραδέχονται ὁκτὼ οὐράνια πρόσωπα, παρεμβαίνοντα μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀγωνιζόμενα διὰ τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ξίφους. ἔχουσι δὲ καὶ ἀγγέλους τοῦ σκότους, ἐργαζομένους πάντη ἀντιθέτως. Ἐν ἑκάστη δὲ τῶν ἐπτά περιόδων, ὡς γράφουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου, κα-

ταφαίνεται ἐνέργεια, καθ' ἣν οἱ διαρκεῖς οὗτοι ἔχθροὶ ἀναζητοῦνται ὑπὸ τὸ ἀνθρώπινον σχῆμα καὶ διακρίνονται ἢ διὰ τῆς ὑπεροχῆς ἢ διὰ τῆς ἀπεχθείας. Οὕτως ἡ ἰδέα τοῦ κακοῦ ἔσεται ἀλληλοδι-αδόχως ὁ Ὀφίς (Ἑβλὶς)· ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ κατακλυ-σμοῦ Μεθουζέλ, ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως τῶν γιγάντων· Νεμρὸδ, ἐπὶ Ἀβραάμ· Φαραὼ, ἐπὶ Μωϋσέως· βράδιον Ἀντίοχος, Ἡρώδης, καὶ ἄλλοι τύραννοι, βο-ηθούμενοι ὑπὸ ἀποτροπαίων ὁπαδῶν, γεννηθέντων ταῦτοχρόνως, ἵνα ἀντιπράττωσι κατὰ τῆς βασιλείας τοῦ Κυρίου. Κατὰ τινὰς αἱρέσεις, ἡ ἐπάνοδος αὐ-τῇ ὑπάγεται εἰς κύκλον χιλιετῆ, ἐπανερχόμενον δι' ἐπιρροῆς ἀστέρων ἀσφαλῶν· διὰ τοῦτο τὴν ἐποχὴν τοῦ Μωάμεθ οὐ θεωροῦσιν ὡς μεγάλην περιοδικὴν μεταβολήν· τὸ μυστικὸν δράμα, ὅπερ ἀνανεοῖ ἑκά-στοτε τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, ἐστὶν ὅτε μὲν ὁ ἀπο-λωλὸς παράδεισος, ὅτε δὲ ὁ κατακλυσμὸς, ἄλλοτε ἡ φυγὴ τῆς Αἰγύπτου, ἄλλοτε ἡ βασιλεία τοῦ Σολο-μῶντος· ἡ ἀποστολὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Χάκεμ, σχηματίζουσι τὰς δύο τελευταίας εἰ-κόνας. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ὁ Μαχδὶ ἀναφανή-σεται τὸ 2000 ἔτος.

Ἐν πάσῃ ταύτῃ τῇ διδασκαλίᾳ οὐδὲν ἀπαντᾷται ἵχνος προπατορικῆς ἁμαρτίας· οὔτε παράδεισος διὰ τοὺς δικαίους, οὔτε κόλασις διὰ τοὺς κακοὺς ὑπάρ-χει· ἡ ἀμοιβὴ καὶ ὁ ἀγνισμὸς λαμβάνουσι χώραν ἐπὶ τῆς γῆς δι' ἐπάνοδου τῶν ψυχῶν εἰς ἄλλα σώ-ματα. Τὸ κάλλος, τὰ πλούτη, ἡ δύναμις, ἐδόθησαν τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ θεοῦ· οἱ ἄπιστοι εἰσὶν οἱ δοῦλοι, οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ἀνεκτικοί. Ἐν τοσούτῳ βίος ἄγνός ἐπαναφέρει τοὺς παρεκτραπέντας ἐν τῇ προτέρᾳ θέ-σει, καὶ ρίπτει ἐν αὐτῇ τὸν ἐκλεκτὸν, τὸν ἐκ τῆς εὐ-τυχίας λίαν ἀλαζόνα.

Ἡ δὲ μετεμψύχωσις γίνεται, κατὰ τοὺς Δρούζους, διὰ τρόπου λίαν ἀπλοῦ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων ἐ-στὶν ὁ αὐτὸς σταθερῶς ἐπὶ τῆς γῆς· κατὰ πᾶν δευ-τερόλεπτον θνήσκει εἰς καὶ γεννᾶται ἕτερος· ἡ ψυ-χή, ἣτις ἀπῆλθε, καλεῖται μαγνητικῶς ἐν τῷ σχη-ματιζομένῳ σώματι· διὰ δὲ τῆς ἐπιρροῆς τῶν ἀστέ-ρων κανονίζεται, κατὰ πρόνοιαν, ἡ ἀλλαγὴ αὕτη τῆς ζωῆς· ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσιν, ὡς τὰ οὐ-ράνια πνεύματα, συνείδησιν τῆς μεταστάσεως. Οἱ πιστοὶ ἐν τούτοις, ὑψούμενοι διὰ τῶν νέων τρόπων τῆς μυσείας, δύνανται κατὰ μικρὸν φθάσαι εἰς τὴν γνῶσιν καὶ ἑαυτῶν καὶ παντὸς πράγματος. Ἡ εὐ-δαιμονία δὲ αὕτη ἐπιφυλάσσεται διὰ τοὺς Ἀκκάλ-καὶ πάντες δὲ οἱ Δρούζοι δύνανται ὑψωθῆναι ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διὰ τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς· ἀπεναν-τίας δὲ οἱ Ζέχελ, οἱ τὸν νόμον ἀκολουθοῦντες, μὴ ἀξιοθέντες ὁμῶς τῆς σοφίας, ἔχουσι τὸ ἀτύχημα ἵνα μεταβαίνωσιν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, καὶ ἐκεῖ κα-θιρίζωσι τὰς τῇ ὕλῃ προσκεκολλημένας ψυχὰς αὐ-

τῶν ἑλευσίων δὲ τοῦ Μεσσίου οἱ μὲν Δρούζοι καταστήσονται καθ' ἅπαντα τὰ βασίλεια, κυ-
βερνήσεις καὶ κτήσεις τῆς γῆς, ἀνυπόλογος τῆς ἀξίας
αὐτῶν· οἱ δὲ ἄλλοι λαοὶ ἔξουσιν θέσιν ὑπηρετῶν,
δοῦλων καὶ χειρωνακτῶν, καὶ ἀποτελέσουσι τὸν ὄ-
χλον· διὰ τοῦτο οἱ Χριστιανοί, Ἰουδαῖοι, Μωαμεθα-
νοὶ καὶ Εἰδωλολάτραι ἔχουσιν θέσιν πολὺ κατωτέραν,
κατὰ αὐτοὺς.

Προστούτοις οἱ Ἀχάλ οὔτε ἀρετὰς, οὔτε ἁμαρ-
τίαν παραδέχονται· ὁ τίμιος ἄνθρωπος οὐδεμίαν
ἔχει ἀξίαν, μόνον δὲ ἀνυψοῦται ἐν τῇ κλίμακί τῶν
ὄντων, ὡς ὁ κακὸς καταβιβάζεται. Δὲν πράττου-
σα ἐλεημοσύνην, διότι, κατ' αὐτοὺς, ἡ ἐλεημο-
σύνη καταβιβάζει τὸν παραδεχόμενον αὐτήν· ἀσχοῦ-
σιν ὅμως τὴν φιλοξενίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀνταλλαγῆς,
ἐν ταύτῃ ἢ τῇ ἄλλῃ ζωῇ. ἔχουσιν νόμον τιμωρίας·
πᾶν ἀδίκημα τιμωρητέον· ἡ συγχώρησις καταβιβάζει
τὸν συγχωρούμενον. Ἐκαστος ὀφείλει ἐπανορθῶσαι,
ὅπερ ἔπραξε κακὸν, ὅχι ἴσως ὡς τοῦτο, ἀλλὰ διότι
διὰ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων καταπασεῖται
ποτὲ ἐπ' αὐτοῦ. Ἀνατρέφονται διὰ τῆς παιδείας καὶ
ὅχι διὰ τῆς ἐξευτελίσεως· δέον, ἵνα κατασταθῶσιν,
ὅσον ἔνεστιν, ὅμοιοι τῷ Θεῷ. Ἡ προσευχὴ οὐχὶ ὑ-
ποχρεωτικὴ· αὕτη συντελεῖ εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἁμαρ-
τήματος ἀπαλλαγὴν. Οἱ εὐγενεῖς (σερίφ) εἰσὶν ὑπό-
χρεοι ἵνα ἀσχολῶνται περὶ τὴν μύησιν· οἱ δὲ χω-
ρικοὶ (σαλέμ) καθίστανται ἴσοι ἢ καὶ ὑπέρτεροι, ἂν
φθάσωσιν αὐτοὺς ἢ ὑπερβῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ.
Οἱ Δρούζοι οὐδένα ξένον παραδέχονται ἐν τῇ ἰδίᾳ
κοινοῦντι· διότι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐδιδάχθη πρὸς
αὐτοὺς διὰ τῶν ἀποστόλων (δαῖς), ἀλλ' οὐ παρεδέ-
ξαντο αὐτόν· διότι εἶχον ὃν καὶ νῦν ἔχουσιν νοῦν,
καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς πλέον γίνεται παραδεκτός· ἡ
γραφὴ ἐθραύσθη, ἡ μελάνη ἐξηράνθη, ἡ βίβλος
ἐκλείσθη.

Ἐμαθον δὲ καὶ τὰ ἐξῆς παρὰ διαφόρων. Οἱ Δρού-
ζοι ἕνεκα τῆς περὶ τὸ θρήσκευμα μυστικότητος φοι-
τῶσιν ἐν νυκτὶ τοῖς ναοῖς, οὐδὲν κόσμημα φέροντες,
δὲς τῆς ἐβδομάδος, Πέμπτην καὶ Κυριακὴν. Καὶ
πρῶτον μὲν εἰσέρχεται ἡ κατωτέρα τάξις, μηδὲν
ἐννοοῦσα τῶν ἐν χειρογράφῳ παρὰ τοῦ ἱερέως ἀνα-
γινωσκομένων, καὶ μετὰ τὸ τέλος ἀπέρχεται· εἴτα
ἐμβαίνει ἡ ἀνωτέρα τάξις, ἡ τὰ πάντα γινώσκουσα·
μετὰ δὲ τὴν ἱεροπραξίαν ἐσθίουσιν ἐν τῷ ναῷ διά-
φορα τρωγάλια, ὡς σῦκα, λεπτοκάρυα, καὶ κατόπιν
διαλύονται. ἔχουσιν ἰδίους ἀγίους· κατὰ τὸ χωρίον
Ἀμπουσινὴν ἐπεσκέφθη (1868) θολωτόν τινα ναΐ-
σκον τῶν Δρούζων· ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ὑπόγειος ὁπὴ
ἄνδρὸς χωρητικὴ· ἐπὶ τῆς στέγης φέρει ἡμισέληνον
καὶ ὑπὲρ τὴν θύραν ἀραβικὴν ἐπιγραφὴν· οἱ κάτοι-
κοι, Δρούζοι, Μωαμεθανοὶ, προσφέρουσι λίθον καὶ
ἀνάπτουσι κανδύλιον εἰς τιμὴν τοῦ Ζαχαρίου, κοι-

νῶς Ἀμπουζηκαρία, ὡς λέγουσι· διότι καταδικω-
κόμενός ποτε ὑπὸ κακοποιῶν ἀνθρώπων, ἐκρύφθη
ἐν τῇ ὁπῇ ταύτῃ καὶ ἐσώθη· εἴτα δὲ ἀπέθανεν ἐν
Δαμασκῷ, ὅπου ὑπάρχει ὁ τάφος αὐτοῦ, ὡς φρο-
νοῦσιν. Ἐκτὸς τοῦ μύθου τούτου καὶ κατὰ τὸ χω-
ρίον τῆς Πτολεμαίδος Γιέρκα, τὸ ἐγγὺς Ἀμπουσ-
ινῶν, ἀποδίδονται παρὰ τῶν Δρούζων τιμὰς τάφῳ
τινὶ υἱοῦ ἢ φίλου τοῦ Ἰακώβ. Ὅταν δὲ φέρωσι τὸν
νεκρὸν εἰς τὸν τάφον, αὐτόθι ὑψοῦσιν αὐτόν, τοῦ
ἱερέως ἐρωτῶντος, ἂν ἐν τῷ βίῳ ὑπῆρξεν ἐνάρετος ἢ
μὴ· καὶ εἰ μὲν ἦν, οἱ παριστάμενοι κραυγάζουσιν·
ἐνάρετος, ἐνάρετος· εἰ δὲ κακὸς, ἐπικρατεῖ σιγὴ.
Ἄν ἔχῃ συγχωρίους καὶ Μωαμεθανούς, προσποιῶν-
ται τὸν μωαμεθισμόν, καὶ περιτέμνεται, καὶ τοὺς
νεκροὺς πλύνουσι, καὶ σήματα μωαμεθανὰ ἐπιτά-
φια μεταχειρίζονται εἰς ἐξαπάτησιν. Παρὰ τῶν ἄλ-
λων λαῶν θεωροῦνται ἄθεοι καὶ εἰδωλολάτραι, καὶ
ὁπαδοὶ τῆς μετεμψυχώσεως· διὸ τοὺς νεκροὺς οὐ
θρηνοῦσιν, ἐκτὸς τῶν γυναικῶν. Φρονοῦσι προσέτι
ὅτι ὁ Θεὸς μετὰ τὴν κτίσιν τοῦ παντὸς διελύθη εἰς
τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ ἠφανίσθη, ἀντ' αὐτοῦ δ' ἔ-
μεινε τοιοῦτος ὁ Χάκεμ. Διαφέρουσι τῶν λοιπῶν
κατὰ τοὺς χαρακτήρας, ὄντες ὑψηλοὶ, μᾶλλον ξανθοὶ
καὶ εὐεδαῖς· εἰσὶ δὲ καὶ καθαρώτεροι, περιποιητικώ-
τεροι, καὶ ἔχουσιν ξενῶνα ἐν ἐκάστῳ χωρίῳ. Εἰσὶ
λίαν ἀνδρεῖοι καὶ πολεμικοί· αἱ ἀνδρὶ λίαν περι-
φρονοῦνται· διὸ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ἐπάνοδον
οὐ προσφέρουσιν αὐτοῖς καφὲ ἐν τῷ κοινῷ καφεναίῳ,
οὔτε διαλέγονται πρὸς αὐτοὺς.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μέχρι τοῦδε γνωστά. Ἐν τοῖς
ἐξῆς δὲ καταχωρίζομεν χειρόγραφον ἀραβικὸν περὶ
τῆς θρησκείας ταύτης, ὅπερ ἐχορήγησεν ἡμῖν ἐν Βη-
ρυτῷ ὁ ἀξιότιμος ἔμπορος κύριος Νάχλης Ζαχσάν,
καὶ οὗτινος τὴν μετάφρασιν ὀφείλομεν τῷ ἀξιολο-
γώτῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ Σέλημ, διερμηνεῖ τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ προξενείου, καὶ ἀνδρὶ ζηλωτῇ παντὸς ὀφε-
λίμου καὶ ἀγαθοῦ. Ἰδοὺ ἐν μεταφράσει τὰ τοῦ χει-
ρογράφου, οὗ ἡ ἐπικεφαλὴ προστίθεται παρ' ἡμῶν.

Ἐπιστολὴ Δρούζου πρὸς τὸν ὁμόθησκον.

Ὁρκωμοσία.

«Ὁ δεῖνα, υἱὸς τοῦ δεῖνος, ὠρκίσθη τῷ ὑφίστῳ
ἡμῶν δεσπότη Χάκεμ. Βιέμρου, τῷ δικαίῳ, κυρίῳ,
λατρευομένῳ ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, καὶ πλάστῃ τοῦ
Σατανᾶ· ὠρκίσθη περὶ παντὸς τοῦ περιεχομένου
ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ Χάμζα, υἱοῦ τοῦ Χάδη, ὅστις ἐκ-
δικεῖται διὰ τῆς σπάθης τοῦ δεσπότη ἡμῶν Χάκεμ
Βιέμρου. Πᾶς δὲ ὀρκιζόμενος ψευδῶς ἐστὶ προδότης
τῆς πίστεως καὶ τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς μυστηρίων, καὶ
ἄπιστος πρὸς τὸν δεσπότην τοῦ παντὸς, καὶ οὐ θεω-
ρεῖται ἐκ τῶν πιστῶν αὐτοῦ. Παρέλαβον παρὰ τοῦ
δεῖνος, υἱοῦ τοῦ δεῖνος, τὸ δεῖνα μόνον ποσὸν πράγ-

ματος, καὶ οὐδένα ὀφείλω αὐτῷ ὀβολόν. Ἄν δὲ τὸν ὄρκον τοῦτον ἔδωκα ψευδῶς, ἢ μετέβαλον αὐτὸν δι' ἄλλης ἐννοίας, ἀντ' ἐκείνης ἣν ἔχει ὁ ἐπιβάλλων τὸν ὄρκον, ὅπως διὰ τούτου οἰκοιοποιηθῶ τὰ ἀλλότρια χρήματα ἀπίστων, ἢ βλάβω ἄλλους καὶ ὠφελήσω ἑαυτόν· ἔσομαι ἀρνητὴς τοῦ λατρευομένου κυρίου Χάκεμ Βιέμου· ἔσομαι ἐκτὸς τῆς ομάδος τοῦ Χαζούζ καὶ Μαζούζ (1)· ἀρνητὴς τοῦ δεσπότη τοῦ ἡμῶν Χάκεμ Βιέμου, Ἰσμαήλ, Χάμζα, Σαταναήλ, καὶ τῶν πέντε καὶ τῶν δέκα (ἐννοεῖ βεβαίως τοὺς πέντε ὑπουργοὺς καὶ τὰς δέκα ἐνσαρκώσεις) ἀρνητὴς τῶν δέκα ἐνσαρκώσεων τοῦ ὑψίστου δεσπότη ἡμῶν Χάκεμ Βιέμου· ἀρνητὴς τῆς μετεμψυχώσεως· ἀπίστος πρὸς τὴν πίστιν μου, ἥτις ἐστὶ πίστις περὶ παντὸς ὅπερ ἀρνοῦνται πάντα τὰ ἄλλα ἔθνη· ἔσομαι προσβολεὺς τοῦ Καρούν, Σιφιλίς, καὶ λοιπῶν φιλοσόφων καὶ κατοίκων τῆς Κίνας, ἅμα καὶ τῶν ἑκατὸν ἐξήκοντα τεσσάρων (2), καὶ τῶν εὐλαβῶν καὶ τῶν ποιμένων· καὶ ἀποβαλὼν πάντα τὰ ἀνήκοντα τῇ ἐμῇ θρησκείᾳ· καὶ ὁμολογήσω τῇ νηστείᾳ, προσευχῇ καὶ τῷ Χατζ (προσκύνημά τι τῶν Δρούζων), καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ, ἐν ὅλῳ ἐπτὰ, ἀπηγορευμένοις ὑπὲρ τοῦ δεσπότη ἡμῶν Χάκεμ Βιέμου. Προσέτι ὀρκίζομαι ὅτι σέβομαι καὶ ἀσπάζομαι τὴν μαύρην πέτραν, ἥτις ὑπάρχει πρὸς τὸν παρὰ τοῖς ἀπίστοις σεβαστὸν νότον (ἐννοεῖ τὴν Μέκκαν.) Ἀμήν. Ὁ ὄρκος δὲ οὗτος γενέσθω ἐνώπιον δέκα Δρούζων οὐλεμάδων Ἀγκάλ.»

Ἐπιστολὴ διδακτική.

« Καταφεύγω εἰς τὸν ὑψίστον καὶ δίκαιον ἡμῶν δεσπότην, τὸν ὑπέρτατον πάντων, τὸν ἡγεμόνα ἡγεμόνων, ὃν νοῦς ἀνθρώπου οὐ δύναται κατανοῆσαι· καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὑψηλοῦ ἡμῶν δεσπότη ἱμάμου, δούλου δὲ τοῦ δεσπότη ἡμῶν Χάκεμ Βιέμου καὶ πιστοῦ τῇ θεότητι αὐτοῦ καὶ τοῖς μυστηρίοις αὐτῆς, καὶ ὁδηγοῦ τῆς θρησκείας· καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὑπέρτατου τοῦ δεδοξασμένου ἡμῶν δεσπότη, τοῦ Χάμζα, υἱοῦ Χάδη, ὅστις ἐκδικεῖται τοὺς ἀπίστους διὰ τῆς σπάθης τοῦ δεσπότη ἡμῶν καὶ τῇ ἰδίᾳ παντοδυναμίᾳ. Ἐγγράψω πρὸς πάντας τοὺς πιστοὺς, ἵνα λάβωσι γνῶσιν, πῶς δεόν ἵνα συμμορφωθῶσι τῇ θρησκείᾳ. Καὶ πρῶτον παραγγέλλομεν τοῖς εἰρημένοις πιστοῖς, ὅπως φυλάττωσι τὸ μυστήριον τῆς θρησκείας, καὶ μηδενὶ ἐπιτρέψωσιν ἐκ τῶν μὴ πιστευόντων εἰς τὸν Χάκεμ καὶ τοὺς προφήτας

αὐτοῦ, ὧν τὰ ὀνόματα ἀνηνέχθησαν ἐν τῷ ὄρκῳ· μαθεῖν τὴν πίστιν τοῦ δεσπότη ἡμῶν οἷα δὴ ποτε θρησκείας ἂν ἦ, μήτε ἐκ τῶν τῆς θρησκείας ὑμῶν (ἐννοεῖ τὴν τάξιν τῶν Ζέχελ.) Ὡς ἀδελφοί, προσοχὴ, προσοχὴ, ἵνα μὴ μάθῃ τις τὴν θρησκείαν ὑμῶν, ἢ ὅτι λατρεύετε, μήτε τὸ ἐλάχιστον ἐννοήσῃ. Προσέχετε, προσέχετε· καὶ μετὰ τὴν προσοχὴν, ἂν ἐννοήσῃτε ὅτι ἐκ τῶν ἀπίστων τις ἔμαθε τὰς βάσεις τῆς θρησκείας ὑμῶν, ἐξοντώσατε αὐτόν· καὶ ἂν μὴ δυνηθῇτε ἐξοντώσαι, δηλητηριάσατε, ἢ δηλητηριάσατε μυστικῶς· καὶ ἐπιτρέπεται ὑμῖν πρᾶξαι κρυφίως οἷον δὴ ποτε πρᾶγμα. Καὶ προσέχετε, προσέχετε, ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὑμῖν, ὅτι ἐστὶ πιστὸς καὶ δηλώσῃτε αὐτῷ τὰ μυστήρια τῆς θρησκείας· διότι πολλοὶ προσέρχονται δολίως, ἵνα μάθωσι τὰ ἀπόκρυφα τῆς θρησκείας. Καὶ ἐγὼ συνέταξα ὑμῖν τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν, ἵνα μαθόντες συμμορφωθῇτε τοῖς καθήκουσιν ὑμῶν. Λάβετε αὐτὴν σπουδαίως, ἐχουσιν ὡς ἐξῆς κατ' ἐρωταπόκρισιν. »

« Ἐρ. Τί πρακτέον ὁ βουλούμενος γενέσθαι Δρούζος; Ἀπ. Ὄφείλει ἵνα καταταχθῇ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσπότη ἡμῶν. »

« Ἐρ. Διὰ τίνας τοῦτο γενήσεται; Ἀπ. Διὰ τοῦ ἱμάμου. »

« Ἐρ. Πῶς ὑπαχθῆσεται; Ἀπ. Πρέπει, ἵνα προσπίπτῃ ἐνώπιον τῶν πιστῶν δύο ὁλόκληρα ἔτη, ὅπως δεχθῶσιν αὐτὸν ἐν αὐτοῖς καὶ καταστῇ εἰς ἐξ αὐτῶν· ἅμα δὲ γενομένου δεκτοῦ, κατατάσσει αὐτὸν ὁ ἱμάμης, καὶ οὕτω θεωρεῖται εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ συμμορφοῦται τῇ διαγωγῇ αὐτῶν. »

« Ἐρ. Διὰ τίνας γενήσεται ἡ κατάταξις; Ἀπ. Παρουσιάζεται παρὰ πάντων τῶν πιστῶν ἐνώπιον τοῦ ἱμάμου, ὅστις παραγγέλλει αὐτῷ αὐστηρὰν φύλαξιν τοῦ μυστηρίου, ὅπερ πρὸς αὐτὸν ἐκμυστηρεύεται καὶ προσφέρει σῦκον (1) φάγειν τότε, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· « Ὡς ἄνθρωπε, πιστεύεις, ὅτι λαμβάνεις τὴν θρησκείαν διὰ τοῦ σύκου, καὶ μετέχεις τοῦ τάγματος τῶν πιστῶν; » Ἀπ. « Ναὶ πιστεύω. » τότε δὲ χορηγεῖ αὐτῷ τὸ Χεζάπ καὶ Μααδαδά (εἶδος περιπάτου) καὶ γίνεται εἰς ἐξ αὐτῶν. »

« Ἐρ. Τίς ἐσται ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ μετὰ τὴν κατάταξιν; Ἀπ. Ὄφείλει ἵνα φέρηται μετὰ τιμιότητος, σεβασμοῦ, ὑπομονῆς καὶ μακροθυμίας, μετὰ τῶν ἀρμοδίων ἐνδυμάτων (2), μετὰ λόγων φιλοφρονητικῶν καὶ λοιπῶν, ὅπως φέρονται οἱ πιστοὶ αὐτοῦ ἀδελφοί. »

« Ἐρ. Τί πρακτέον, ὅπως γένηται καθαρὸς πιστός; Ἀπ. Γραπτέον δι' ἑαυτὸν τὴν ὑποχρεωτικὴν ὁμολογίαν (3), ἣν παραδίδει τῷ ἱμάμῃ. »

(1) Τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα εἰσὶ σεβαστὰ παρὰ Δρούζοις, καὶ ἐλευσονται ἐν τῷ κόσμῳ πρὸ τοῦ ψευδομεσσίας αὐτῶν.

(2) Κατὰ Σαπὴν δ ἀριθμὸς 164 δηλοῖ πάντας τοὺς ὑπουργοὺς, ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους, ἥτοι τὰ αἵτια, καὶ παρίσταναι τὴν ἱεραρχίαν τῆς θρησκευτικῆς ἐνότητος. Τὸν ἀριθμὸν δὲ τοῦτον ὑπεδιαιροῦσιν οἱ Δρούζοι εἰς 99, ἥτοι τοὺς ὑπουργοὺς τῆς ἱμαμείας, εἰς 60, τοὺς ἀποστόλους (δαίς), εἰς 4, τοὺς ὑψωθέντας ὑπουργοὺς καὶ 1, τὴν περὶ ἐνότητος διδασκαλίαν τοῦ Χάκεμ.

(1) Εἶδος χριστιανικῆς μεταλήψεως, καὶ πιθανῶς ἀπομίμησις.

(2) Οἱ Ἀγκάλ φέρουσι διάφορα ἐνδύματα ἀπὸ τῶν Ζέχελ.

(3) Αὕτη ἐστὶν ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως βεβαίως.

Ἐρ. Τί ἐστὶν ὑποχρεωτικὴ ὁμολογία; Ἀπ. Ὡς αὖτε εἰς ὄνομα τοῦ μόνου καὶ μεγάλου ἡμῶν δεσποῦ, τοῦ παντοδυνάμου, τοῦ μὴ γεννήσαντος, μὴ γεγεννηθέντος, μὴ πλασθέντος, καὶ μὴ ἔχοντος παρόμοιον· ἐγὼ δὲ δεῖνα, υἱὸς τοῦ δεῖνος καὶ τῆς δεῖνους ἀπεφάσισα ἵνα ὑποταχθῶ, ἐγὼ καὶ ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἡ σὰρξ μου, καὶ τὰ ὑπάρχοντά μου, ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα μου, καὶ τὰ κτήματά μου, καὶ ὁ τινας κατέχει ἡ δεξιὰ μου καὶ ἡ ἀριστερά μου, τὸ δεσπότη καὶ ὑψηλῶ κυρίῳ Χάκεμ Βιέμρου, ἡγεμόνι ἡγεμόνων, ὑπερτάτῳ πάντων, παντοδυνάμῳ καὶ δημιουργῶ τοῦ παντός· καὶ παρεδόθην πρὸς αὐτόν, καὶ ὑπεσχέθην αὐτῷ, καὶ ὡμολόγησα, ἵνα αὐτός καὶ μόνος ἦ καταφυγὴ μου· καὶ ὁμολογῶ ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν μου, καὶ τοῦ δεσπότη μου ἱμάμου, ὅτι ἠρνήθην πάσας τὰς θρησκείας καὶ τὰ πάντα· καὶ ἀπαρέσκομαι παντός ἐναντίου τῇ βουλήσει τῆς θεότητος, καὶ ὁμολογῶ, ὅτι ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπάρχει θεὸς λατρευόμενος, καὶ ἐν τῇ γῇ ἱμάμης, ὁ ὑψιστος δεσπότης καὶ παντοκράτωρ ἡμῶν κύριος Χάκεμ Βιέμρου, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐλπίς μου, καταφυγὴ μου καὶ σκέπη μου· καὶ ἀποστρέφομαι, καὶ ἀποβάλλω, καὶ ἀρνοῦμαι ὅ,τι ἀντίκειται τῇ λατρείᾳ, τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ὑποταγῇ· καὶ συνέταξα δι' ἐμαυτὸν τὸ παρὸν ὑποχρεωτικὸν ἐγγράφον, μετὰ φρενῶν σώων, μετὰ πάσης τῆς θελήσεως καὶ προαιρέσεως, ἄνευ βίας καὶ σκοποῦ τινος· πρὸς τούτοις ὡμολόγησα εἰς τὰς ἐνσαρκώσεις, καὶ εἰς τοὺς πέντε, καὶ εἰς τοὺς ἀληθινούς τῆς πίστεως προφήτας, τοὺς πιστεύοντας τῷ δεσπότη ἡμῶν Χάκεμ Βιέμρου. Ἐγένετο τῇ δεῖνᾳ τοῦ δεῖνος μηνὸς καὶ δεῖνος ἔτους ἐκ τοῦ ἔτους τοῦ δεσπότη ἡμῶν καὶ τοῦ δούλου αὐτοῦ Χάμζα, Ἰμπν-Ἀλῆ, Ἰμπν-Ἀχμέτ, Χάδη, ὅστις ἐκδικεῖται τοὺς ἀπίστους διὰ τῆς σπάθης τοῦ δεσπότη ἡμῶν, καὶ τῆς ἰδίας παντοδυναμίας, μὴ ὄντος ἄλλου λατρευομένου θεοῦ.»

Ἐρ. Πῶς συναντᾶται τοῖς ἀνθρώποις καὶ πῶς ἀποκρίνεται τῷ προσαγορεύοντι; Ἀπ. Διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ βηχήματος· διότι τὸ βήχημα ἐπὶ μὲν τοῦ πιστοῦ ἐστὶν εὐλογία, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπίστου κατάρα· διὰ τοὺς Μετεβελὶς πεντήκοντα βηχήματα· διὰ τοὺς Τούρκους τεσσαράκοντα· διὰ τοὺς Χριστιανούς τριάκοντα· διὰ τοὺς Ἑβραίους εἴκοσι ποιητέον, καὶ διὰ τοὺς λοιπούς ὅσα ἂν θέλῃ ὁ πιστός· διότι τὸ βήχημα διὰ τοὺς ἀπίστους ἐστὶ κατάρα. Πρὸς δὲ τὰς γυναῖκας προσφωνητέον· «μὴ, ἴχ, οὐεννάβι, ἐλκερίμ.» καὶ τοῦτό ἐστὶν ἀντὶ τοῦ πρὸς ἄνδρας βηχήματος· διότι τὸ βήχημα ἀπρεπὲς διὰ τὰς γυναῖκας, ἐννοεῖται δὲ τότε παρὰ τῶν ἀπίστων, ὅτι ἐστὶ σημεῖον ἡμῶν πρὸς ἀλλήλους.»

Ἐρ. Ἐρωτώμενοι περὶ τῆς θρησκείας, πῶς ἀποκρινόμεθα; Ἀπ. Κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ δεσπότη

ἡμῶν, δεόν, ἵνα προσποιηθῶμεν περὶ τῆς θρησκείας ἀναλόγως τῶν ἐρωτώντων, πρὸς τοὺς χριστιανούς, πρὸς τοὺς μωαμεθανούς, μωαμεθανοὶ καὶ καθεξῆς· διότι ὁ δεσπότης ἡμῶν Χάκεμ λέγει· «Ἀκολουθήσατε τὴν θρησκείαν, ἣτις ἐπικρατεῖ καὶ νικᾷ ὑμᾶς, ἀλλὰ φυλάξατέ με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν.»

Ἐρ. Πῶς δυνάμεθα προσποιηθῆναι κατὰ τὴν λατρείαν τὸν χριστιανὸν ἢ μωαμεθανόν, ἐνῷ διὰ τοῦ δοθέντος ὑποχρεωτικοῦ ἐγγράφου ὁμολογοῦμεν, ὅτι μόνον τὸν δεσπότην ἡμῶν λατρεύομεν; Ἀπ. Τοῦτο πράττομεν κατ' ἐπιφάνειαν καὶ ὅχι ἐνδοθεν, ὡς εἶπεν ὁ δεσπότης ἡμῶν· «φυλάξατέ με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν.» προσθέσας καὶ τὸ παράδειγμα τοῦτο· «ὁ φέρων ἔνδυμα λευκόν, μαῦρον ἢ ἐρυθροῦν, σὰρκα ἔχει τὴν αὐτὴν, εἴτε ὑγιαίνων, εἴτε πάσχων· τὸ δὲ ἔνδυμα οὐδόλως βλάπτει, οὔτε μεταβάλλει τὸ χρῶμα τῆς σαρκός. Καὶ αἱ λοιπαὶ θρησκείαι εἰσὶν ὅμοιαι τῷ ἐνδύματι· ἡ θρησκεία ὑμῶν ἐστὶν ἡ σὰρξ, φυλάξατε αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐνδύθητε ὅ,τι συμφέρει τῇ θρησκείᾳ· ἀκολουθήσατε αὐτοῦς, προσποιήθητε τὸ θρησκευμα ἐκεῖνο χάριν ἡσυχίας.»

Ἐρ. Προσκαλούμενοι δὲ τῇ προσευχῇ τοῦ ξένου ἐκεῖνου θρησκευματος, τί πράζομεν; Ἀπ. Οὐδὲν κώλυμα ὑπάρχει, προσποιήθητε.»

Ἐρ. Καὶ πῶς δυνάμεθα ὁμολογῆσαι μετὰ τῶν μωαμεθανῶν τῷ Μωάμεθ, καὶ μαρτυρῆσαι, ὅτι ἐστὶν ὑπερτάτος πάντων τῶν προφητῶν, καὶ τοῦ κόσμου, καὶ πάντων τῶν ὄντων; Καὶ ὁ Μωάμεθ οὗτός ἐστι προφήτης; Ἀπ. Οὐδόλως· διότι ὁ προφήτης ἡμῶν Χάκεμ Βιέμρου οὐκ ἔχει τέκνον, οὔτ' ἐγεννήθη, ἀλλ' ἐστὶ δημιουργὸς τοῦ παντός· ὁ δὲ Μωάμεθ οὗτος κατὰγεται ἐκ τῆς φυλῆς Κορὲς, ἔχει πατέρα ὀνομαζόμενον Ἀπτάλλα, καὶ θυγατέρα καλουμένην Φάτμα, ὑπανδρευθεῖσαν τὸν Ἀλῆ Ἰμπν-Ἀδριταλίπ. Καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν κατ' ἐπιφάνειαν ὅτι ἐστὶ προφήτης, μόνον εἰς προσποίησιν καὶ κολακείαν τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ· ἰδίᾳ δὲ ὁμολογοῦμεν ὅτι ἐστὶ δαίμων, πίθηκος, υἱὸς μοιχαλίδος· διότι ἐπέτρεψε τὰ ἀπηγορευμένα, καὶ ἔπραξε πάντα τὰ κακουργήματα καὶ αἰσχουρήματα· ἐπέτρεψε τὴν μοιχείαν· ἐπέτρεψε τὴν ἐν τῷ φανερῷ συνουσίαν καὶ τὴν ἀρσενοκοιτίαν, διότι λέγει ἐν τῷ Κορανίῳ· «Ἡ πιστὴ φυλὴ ἐστὶ προτιμότερα τῆς ἀπίστου, καὶ ὁ πιστὸς ἄρρην προτιμότερος τοῦ ἀπίστου.» Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι ἐπέτρεψε καταδήλως τὴν συνεύρεσιν ἀρρένων τε καὶ θηλέων· καὶ διὰ τοῦτο κατηράσθη αὐτοῦ ὁ δεσπότης ἡμῶν Χάκεμ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας καὶ καιρούς· ὁ δὲ πιστὸς ὁμολογεῖ τὰ τοιαῦτα, ὅπερ οὐ βλάπτει, ὡς εἴρηται.»

Ἐρ. Καὶ διατί κηρύττομεν (ἀπὸ τοῦ μιναρὲ ἐννοεῖ) τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τοὺς δαίμονες, πίθηκου, καὶ υἱοῦ μοιχαλίδος; Ἀπ. Κηρύττομεν τὸ ὄνομα

τοῦ Μωάμεθ, ἐννοοῦντες τὸν δεσπότην ἡμῶν Μπε-
χουδίν.»

« Ἐρ. Τί ὑποστήσεται ἡ ἄπιστος φυλὴ, ὅταν ἔλθῃ
ὁ ὑψίστος ἡμῶν δεσπότης καὶ ἡγεμὼν τῶν ἡγεμό-
νων; Ἀπ. Οἱ προὔχοντες τῆς φυλῆς ταύτης, μετὰ
στήθους βεβαμμένους καὶ ἐν θέσει ποταπῇ ὑπηρετή-
σουσιν ὡς σκύλοι, λαμβάνοντες ἐτησίως πρὸ τοῦ
δεσπότης εἴκοσι φλωρία χρυσᾶ· οὗτοι δὲ εἶπιν οἱ ὀ-
νομαζόμενοι παρὰ τῆς φυλῆς τοῦ Μωάμεθ Ἑβραῖοι
καὶ Χριστιανοί.»

« Ἐρ. Τί ὁμολογητέον περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἔστι
Θεὸς καὶ Προφήτης; Ἀπ. Ὁ Χριστὸς οὐκ ἔστι οὔτε
Θεὸς οὔτε Προφήτης, ἀλλ' ἄνθρωπος πεπαιδευμέ-
νος, εὐγλωττος, διδάσκαλος ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ τοῖς
θαύμασι, καὶ διὰ τῆς παιδείας ἐσχημάτισε φυλὴν,
καὶ ὡκαιοποίησατο ὅσα ἀνῆκον τῷ δεσπότη Χάκεμ·
διότι ὡκαιοποίησατο ὅσα εἶπον ὁ Μάρκος, Ματθαῖος,
Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης· καὶ διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ
ἐσχημάτισε φυλὴν ἣν δὲ καὶ φίλος τοῦ Μωάμεθ.»

« Ἐρ. Τίνες εἰσὶν οἱ τέσσαρες, οὓς προσείπες; Ἀπ.
Τέσσαρες εἰσὶν οἱ παρὰ τῷ δεσπότη ἡμῶν γραμμα-
τεῖς, οἵτινες ἔγραψον, καὶ συνέταξαν πᾶν χρεῖωδες·
ὁ δὲ Χριστὸς οἰκαιοποίησάμενος τὸ βιβλίον αὐτῶν,
κατέστησαν αὐτοὺς εὐαγγελιστάς· καὶ ὅσα ὡκαιο-
ποίησατο, ἀνῆκον τῷ δεσπότη ἡμῶν· ἀλλ' ἡ φυλὴ
τοῦ Χριστοῦ ἠρνήθησάν τινες φράσεις.»

« Ἐρ. Καὶ τί ὑποστήσεται ἡ φυλὴ τοῦ Χριστοῦ,
ὅταν ἐξετασθῶσι παρὰ τοῦ δεσπότη ἡμῶν; Ἀπ.
Ἔσονται ἐν ἀξιοδακρύτῳ καταστάσει· διότι προσαρ-
τήσεται μόλυβδον κατὰ τὴν ἀριστερὰν χειρίδα· καὶ ἔ-
σονται γυμνοί, ἀνυπόδητοι, μετακομίζοντες ἐπὶ τῆς
ράχεις ξύλα διὰ τοὺς κλιβάνους καὶ τοὺς λουτρῶ-
νας· ἐν τοῖς ὥτιοις δὲ ἐκάστου ἔσεται προσηρημέ-
νος κρῖκος ἐκ μαύρης ὑέλου, ἵνα οὗτος καίῃ τὸ θέ-
ρος ὡς πῦρ, καὶ τὸν χειμῶνα καταψύχῃ αὐτὸν ὡς
χιών· ὁ δὲ μισθὸς ἐκάστου ἔσεται κατ' ἔτος φλωρία
τεσσαράκοντα.»

« Ἐρ. Καὶ οἱ Μουτεβελίς, φυλὴ τοῦ Ἀλῆ, πῶς
θεωρηθήσονται παρ' ἡμῶν, καὶ ὁ προφήτης αὐτῶν
ἔστι προφήτης ἢ ὄχι; Ἀπ. Ὁ Ἀλῆς ἦν ἐν τῷ ἰδίῳ
κράτει ἀσελγής, καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ φυλῇ κατηραμέ-
νος, καὶ πῶς ἔξεστιν ἵνα ᾖ προφήτης;»

« Ἐρ. Τί ὑποστήσεται ἡ φυλὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῆς κρίσεως; Ἀπ. Ἔσονται ὡς ὄνοι, καὶ ἐπιθήσον-
ται αὐτῶν οἱ γραμματεῖς τοῦ δεσπότη ἡμῶν· ὁ δὲ
προφήτης αὐτῶν ἀνήκει τοῖς φίλοις τοῦ Μωάμεθ.»

« Ἐρ. Καὶ ὁ Μωῦσῆς, υἱὸς Ἀμράν, ἔστι προφήτης,
ἢ ὄχι, τί ὁμολογήσωμεν περὶ τούτου; Ἀπ. Ὁ Μωῦ-
σῆς ἔστιν ἄνθρωπος νοήμων καὶ συνετός, φωτίσας
τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ· διότι ἀ-
ναβαίνων ἐπὶ τὸ ὄρος, ἔγραψεν αὐτόθι ὅ,τι ἤθελε,
καὶ ἔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις. «Εἶδον τὸν πλάστην, καὶ

εἶπέ μοι τὰ γεγραμμένα·» καὶ διὰ τοῦ μέσου τοῦ
τοῦ ἐσχημάτισεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ φυλὴν,
οὐκ ἔστι δὲ προφήτης, οὔτε ἀνήκει ἡμῖν· καὶ
Μωάμεθ καὶ ὁ Χριστὸς συνιστῶσιν αὐτόν· ἔστι δὲ
ἄνθρωπος νοήμων καὶ συνετός· διὸ ἐπιτρέπεται ἵνα
καταρρασθῶμεν τῆς φυλῆς αὐτοῦ ἥτιον τῶν λοιπῶν·
διότι οὗτος καὶ ἡ φυλὴ αὐτοῦ οὐ πιστεύουσι τὸν
δεσπότην ἡμῶν.»

« Ἐρ. Καὶ τί ὑποστήσεται ἡ φυλὴ αὐτοῦ μετὰ
τὴν κρίσιν; Ἀπ. ἥτιον τῶν λοιπῶν, διότι ὁ ὑψί-
στος καὶ δεδοξασμένος ἡμῶν δεσπότης ἔξει αὐτοὺς
παρ' ἑαυτῷ ὡς γραμματεῖς ἄνευ μισθοῦ, οἵτινες
ἔσονται γυμνοί· καὶ ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐνεφανίσθη
ἐπὶ τοῦ Σινᾶ ὡς ἀγωγεὺς χιλίων καμήλων, ὧν μίαν
ὠνόμασεν Ἑβραῖον, ἥτοι ἐκ τῆς φυλῆς ταύτης τοῦ
Μωῦσέως, καὶ ἐπέτρεψεν ἡμῖν ἵνα τρώγωμεν αὐ-
τήν· καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι ἠξιώθησαν αὐτὸν ἰδεῖν,
οὐχ ὑποστήσονται δεινὰ ὥσπερ οἱ ἄλλοι.»

« Ἐρ. Καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῶν λοιπῶν θρησκευμάτων,
ὡς οἱ λατρεύοντες τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, καὶ λοι-
πὰ, τί ὑποστήσονται; Ἀπ. Οὗτοι ὁμοιάζουσι τῶν
χόρτων, ἅτινα ξηραίνονται μετὰ θάνατον αἱ ψυ-
χαὶ αὐτῶν ἀναφέρονται ἐπὶ τὸν ἀέρα, καὶ οὐκ ἔ-
χουσιν ἡμέραν κρίσεως.»

« Ἐρ. Κατέδειξας ἡμῖν πάντα τὰ θρησκευματα,
καὶ οὐκ ἐξήγησάς τι περὶ τοῦ δεσπότη ἡμῶν Χά-
κεμ Βιέμρου, οὔτε τίνος ἀξιώθησόμεθα ἡμεῖς; Ἀπ.
Μάχης γεναμένης μετὰ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄν-
των καὶ τοῦ ὑψίστου καὶ δεδοξασμένου ἡμῶν δε-
σπότης, οἱ ἄνεμοι τῇ διαταγῇ τούτου κατέσχισαν
τὸν δημιουργόν. Παρὶ τούτου εἶπε καὶ ὁ προφήτης
Δαβὶδ, ὅτι ὁ Θεὸς ἵπτατο μετὰ τῶν ἀνέμων, καὶ
ἐκρύφθη ἐν τῇ σκοτίᾳ, καὶ παρ' αὐτοῦ ἔλαβε τὴν
ἐξουσίαν ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὅστις οὐθέν αἱ ἔχει ὁμοιον,
καὶ ὃν ἀνθρώπου νοῦς οὐ δύναται κατανοῆσαι. Ὅς
τις δὲ ἡμῶν ἐκτελεῖ τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα συμμορ-
φούμενος τοῖς γεγραμμένοις (διότι δι' ἕκαστον ἡ-
μῶν εἰσὶν ἐβδομήκοντα δύο ἐντολαί), ὅτι ἔσεται
αἰὶν ὑπὸ τὴν διαταγὴν τοῦ ὑψίστου καὶ δεδοξασμέ-
νου ἡμῶν δεσπότης, καταστήσεται ἐκ τῶν ἐπιστη-
θίων αὐτοῦ, καὶ μέλος ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

« Ἐρ. Καὶ ποῦ εἰσὶν αἱ δι' ἕκαστον ἡμῶν γε-
γραμμένοι ἐβδομήκοντα δύο ἐντολαί; Ἀπ. Κατέλι-
πεν αὐτὰς εἰς προφύλαξιν ἐντὸς τῶν πυραμίδων
τῆς Αἰγύπτου.»

« Ἐρ. Τί ἐπέτρεψε καὶ τί ἀπέτρεψεν ἡμῖν ὁ δε-
σπότης ἡμῶν; Ἀπ. Ἐπειδὴ ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐστὶ
μυστήριον καὶ ἀγαπᾷ τὸ μυστήριον, διὰ τοῦτο ἐν-
τέλλεται ἡμῖν διατηρεῖν μυστικὴν τὴν θρησκείαν
ἡμῶν ἐπὶ τῷ ὄρω, ἵνα τὰ μὲν τήρούμενα μυστικά
ᾧσιν ἐπιτετραμμένα ἡμῖν, τὰ δὲ καταδηλούμενα ᾧ-
σιν ἀπηγορευμένα. Ὅθεν παραγγέλλομεν ὑμῖν, ὅ

ἄλλοι, τὴν φύλαξιν τοῦ μυστηρίου. Προσοχή, προ-
 ἴα, ἵνα μὴ παρεκτραπῇτε· διότι ὅσα ἀπηγόρευσεν
 δεσπότης ἡμῶν, εἰσὶν ἀπηγορευμένα, καὶ ὅσα ἐ-
 πείρεψεν, εἰσὶν ἐπιτετραμμένα.»

« Ἐρ. Πῶς γνωρίσομεν τὸν πιστὸν ἡμῶν ἀδελφόν
 τοῦ ἀπίστου, διότι πιθανὸν ὁ ἀπίστος προσ-
 κληθήσεται τὸν πιστὸν, ἵνα δημοσιεύσῃ τὴν θρη-
 σκεῖαν ἡμῶν; Ἀπ. Δέον ἵνα μὴ δεχθῶμεν αὐτὸν
 εἰς τὴν ἐξετάσωμεν.»

« Ἐρ. Καὶ πῶς ἐξετάσωμεν αὐτόν; Ἀπ. Λέγομεν
 αὐτόν· «ὦ ἄνθρωπε, σπείρουσιν ἐν τῇ πατρίδι
 τοῦ σπόρον τοῦ μυροβαλάνου (ἀχλίλεζ);» Ἄν
 ἀποκριθῇ· «ναὶ σπείρουσιν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν
 πιστῶν.» τότε ἐστὶν ἐξ ἡμῶν. Παρουσιάζομεν δὲ
 αὐτῷ δύο λαγήνια, ὧν τὸ μὲν πλήρες, τὸ δὲ κενόν·
 ἂν χύσῃ τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ πλήρους εἰς τὸ κενόν, ἔ-
 στί· ἐξ ἡμῶν· διότι διὰ τῆς πράξεως ταύτης ὁμο-
 λογεῖ τὴν μετέβασιν τῶν ψυχῶν ἐπὶ τῶν σωμάτων,
 ὡς μεταβιβάζεται τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἀγγείου
 εἰς τὸ ἕτερον· καὶ τότε δεχόμεθα αὐτὸν εὐχαρίστως,
 καταδηλοῦντες τὰ πάντα, καὶ οὐδενὸς στεροῦμεν
 αὐτόν, ἐκ τῶν χρημάτων ἡμῶν, ὑπαρχόντων καὶ
 λοιπῶν· διότι, κατὰ τὰς βάσεις τῆς φιλοτιμίας, οἱ
 ἀδελφοὶ ὀφείλουσιν, ἵνα βοηθῶνται πρὸς ἀλλήλους
 ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης· ἵνα ἐμπιστευώμεθα τὴν οἰκίαν ἡ
 μῶν, τὰς γυναῖκας, οἰκογενεῖας καὶ χορήματα ἡμῶν·
 διότι εἰσὶν ἡμέτεροι ἀδελφοὶ καὶ ὁμόθησκοι, καὶ
 οὐχὶ ὡς ὁ ἱερεὺς τῶν Χριστιανῶν, ὅστις οὔτε τὰ
 φύλλα τῶν χόρτων ἐμπιστεύεται. Ἄν δὲ μὴ γνω-
 ρίζῃ ἀποκριθῆναι εἰς τὰς ἐρωτήσεις, ἐστὶ ξένος δό-
 λιος, προτιθεὶς μαθεῖν τὰ ἀπόκρυφα τῆς πίστεως ἡ-
 μῶν· τότε δὲ σπεύσατε ἐξοντῶσαι αὐτόν, ἢ δηλη-
 τηριάσαι παντὶ τρόπῳ.»

« Ἐρ. Ὁ δεσπότης ἡμῶν ποῦ νῦν διαμένει καὶ
 πότε παρουσιασθήσεται ἡμῖν; Ἀπ. Νῦν διαμένει ἐν
 Κίνα, καὶ ἐνεφανίσθη πεντάκις. Τὸ πρῶτον ἐν Περ-
 σίᾳ, ὑπὸ τὸ ὄνομα Σολομῶν Πέρσης (Φάρσι) καὶ
 γεωμέτρης τὸ ἐπάγγελμα. Δεύτερον ἐν Αἰγύπτῳ,
 ὑπὸ τὸ ὄνομα Χάκεμ Βιέμρου, τὸ ἐπάγγελμα διαι-
 κητικός. Τρίτον ἐν Ἀλγερίᾳ, ὑπὸ τὸ ὄνομα Μπεχ-
 κουδὶν, καὶ βαφεύς. Τέταρτον ἐν Παλκιστίνῃ, ὑπὸ
 τὸ ὄνομα Σοφία, καὶ ἰατρός. Πέμπτον ἐν Πετραίᾳ
 Ἀραβίᾳ (Χιτζάζ), ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαουλὰν-ἐλ-Ἀκὺλ
 (ἦτοι κύριος τοῦ πνεύματος), τὸ ἐπάγγελμα ἀγω-
 γεὺς χιλίων καμήλων. Ἐκτοτε μὴ ἐμφανισθεὶς
 πλέον ὑπεσχέθη ὅτι ἔσεται ἀπὼν ἐπὶ πολὺ, ἵνα δο-
 κιμάτῃ τὰς καρδίας τῶν πιστῶν, καὶ παρήγγειλεν
 ἡμῖν ἵνα μένωμεν σταθεροὶ πρὸς αὐτὸν μέχρι τῆς
 ἐπιστροφῆς.

« Ἐρ. Πότε ἐλεύσεται; Ἀπ. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ
 κόσμου, καθ' ὃ ὁ λύκος συμβαδίζει μετὰ τοῦ προ-
 βάτου, καὶ ἡ τίγρις μετὰ τοῦ ὄνου· ἐλεύσεται δὲ

τότε ὁ παντοκράτωρ καὶ δυνατὸς μετὰ δόξης καὶ
 ἀπείρου στρατοῦ.»

« Ἐρ. Ἐλεύσεται ὅπως ἄλλοτε ἢ ἐν δόξῃ; Ἀπ.
 Ναὶ, ἐλεύσεται ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ μακάριος ὁ
 μείνας πιστὸς τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ, κατὰ τὰ ὁμολογη-
 θέντα διὰ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ ἐγγράφου, ἐκτελὼν
 ὅσα παρηγγέλθη πράξαι κατὰ τὴν ὑποταγὴν καὶ
 λοιπά· διότι ἐπιτυχάνει τοῦ ποθουμένου, καὶ ἔσε-
 ται μέγας καὶ εὐδαίμων.»

« Ἐρ. Πῶς ἔσεται ἡ ἔλευσις αὐτοῦ, πόθεν ἔρχεται
 καὶ ποῦ διευθύνεται, καὶ ποῦ διαμένει; Ἀπ. Ἐλεύ-
 σεται ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὅταν εἰσέλθωσι τὰ ξένα ἔ-
 θνη καὶ οἱ εὐρωπαϊκοὶ στρατοὶ εἰς αὐτὰ τὰ μέρη
 (ἐννοεῖ βεβαίως τὴν Συρίαν), καὶ γένηται ἀρχὴ τοῦ
 πολέμου, καὶ αὐξήσῃ τὸ πῦρ καὶ ὁ σῖδηρος, καὶ
 ἐκλείψῃ ἡ ἀσφάλεια, καὶ νικῶσιν οἱ Εὐρωπαῖοι τὸν
 στρατὸν τῶν Περσῶν, μέχρις ἂν κυριεύσωσι τὴν
 Μπαλμπέκ (1). Ἐλθόντες δὲ τότε οἱ ἀγγελιαφόροι,
 προειδοποιήσουσι περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ στρατοῦ
 (δηλ. τοῦ Χάκεμ.) Τότε ἔσονται φωναί, ὁ πόλεμος
 πύσεται· τὰ δὲ διαμαχόμενα μέρη καθησυχάσου-
 σιν, ὅταν βεβαιωθῶσι περὶ τῆς ἐξ Ἀνατολῶν ἐλεύ-
 σεως τοῦ στρατοῦ (δηλ. τοῦ Χάκεμ), καὶ σπεύ-
 σουσι μετὰ δώρων εἰς προὑπάντησιν. Ἡμέρας δὲ
 ἑπτὰ πρὸ τῆς ἀφίξεως, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται ἐκ
 τῶν λογγῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ οἱ χρεμετισμοὶ τῶν
 ἵππων τοῦ δεσπότης ἡμῶν, οἱ ἀκουσθησόμενοι ἀπὸ
 διαστήματος ἑπτὰ ἡμερῶν, μεγάλως ἐκπλήξουσιν
 αὐτοὺς, μέχρις ἂν φθάσωσι κατὰ τὸ πέρας τοῦ Χαυ-
 ράν, ἐνθα γένησεται ἡ προὑπάντησις τῶν συνταγ-
 μάτων τοῦ στρατοῦ τῆς προφυλακῆς, οὗ ἕκαστον
 σύνταγμα ἔχει 100,000. Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ
 ὀδεύσουσι πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰ τοῦ στρατοῦ
 μέχρις ἑσπέρας, ὁρῶντες τὴν Σοφίαν, καὶ ἐρωτῶντες
 ἂν ἢ οὗτος ὁ Κριτής· ὁ δὲ ἀπαντᾷ ὅχι, ἀλλ' εἰμὶ
 ὁ ὑπουργὸς καὶ γραμματεὺς αὐτοῦ. Τῇ δευτέρᾳ ἡ-
 μέρᾳ ὀδεύσουσι παρ' ἐτέρῳ στρατῷ, καὶ πρὸς τὸ ἐ-
 σπέρας ἀπαντήσουσι τὸν Βεχαουδὶν, ὃν ἐρωτῶσιν,
 ἂν ἢ οὗτος ὁ Κριτής· ὁ δὲ ἀποκρίνεται ὅχι, ἀλλ' ὁ
 ὑπουργὸς καὶ γραμματεὺς. Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὀδεύσου-
 σιν ἐν ταπεινότητι παρὰ τῷ στρατῷ τοῦ ἱμάμου
 Μαουλὰ-ἐλ-Ἀκὺλ, ὃν πρὸς τὸ ἑσπέρας βλέποντες
 ἐρωτῶσιν, καὶ ἀποκρίνεται ὅχι. Τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ
 ὀδεύσουσι παρὰ τῷ στρατῷ τοῦ Σίδι Σουλμὰν (ἦτοι
 δεσπότης Σολομῶντος), ὡσαύτως. Τῇ ἑκτῇ ἡμέρᾳ
 τυγχάνουσι τοῦ ποθουμένου, ἦτοι ἵνα μὴ προῶσι
 περαιτέρω καὶ κοπιᾶσιν· βλέπουσι δὲ τὸν σεβ-
 στὸν κύριον, καὶ ὑψηλὸν δεσπότην, ὅστις πορεύεται

(1) Ἡ πόλις αὕτη ἑκαλεῖτο τὸ πάλαι Ἡλιούπολις, κειμένη
 ἐπὶ τοῦ Ἀντιλιβάνου, ἀπέχουσα τῆς Βηρυτοῦ 18 ὥρας, καὶ εἰ-
 κουμένη τὸ πλεῖστον ὑπὸ Μουτεβελίδων.

κυκλούμενος ὑπὸ πάντων τῶν θηρίων καὶ ζώων, καὶ ἔχων τὴν σημαίαν λίαν ὑψουμένην ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν· προσβλέπων δὲ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον, μειδῶ ὑπὸ χαρᾶς, ἵνα ἐνισχυθῶσι διὰ τὸν ἐκ τῆς μεγάλης ὁδοιπορίας κάματον, καὶ οὕτω συμβαδίσωσιν αὐτῷ καὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ. Οὗτος δὲ ἐξακολουθεῖ πορευόμενος, μέχρις ἂν φθάσῃ εἰς τὴν Πετραίαν Ἀραβίαν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μέκκαν, ἵνα κατεδαφίσῃ τὸ Χαράμ (δηλ. τὸ προσκύνημα τῶν Μωαμεθανῶν), καὶ διασκορπίσῃ τοὺς λίθους αὐτοῦ καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην. Ἐκεῖθεν μεταβήσεται εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἀνοίγει τὰς πυραμίδας, καὶ παραδίδει ἐκάστῳ πιστῷ καὶ πιστῇ 72 ἐντολάς, καὶ κανονίζονται πάντα τὰ προλεχθέντα περὶ τῶν πιστῶν, καὶ νεοφωτίστων, καὶ ἀπίστων ἐκ τῶν Μωαμεθανῶν, Χριστιανῶν, Μουταβελίδων, Ἑβραίων καὶ λοιπῶν, ὡς εἴρηται, καὶ διαμενεῖ ἐν Αἰγύπτῳ.»

« Ἐρ. Διατί λέγομεν ὅτι ὀδεύουσιν (οἱ προὔπαν- τῶντες) παρὰ τῷ στρατῷ τοῦ Βεχαουδίν, Σουλμάν, Σοφίας (Χέκμι), Μαουλὰ-ἐλ-Ἀκὺλ καὶ Χάκεμ, καὶ βλέπουσιν ἕκαστον αὐτῶν κατ' ἰδίαν, ἐνῷ ὑπάρχει εἷς, καὶ πῶς διαίρεται; Ἀπ. Ἐκάστοτε ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐνεφανίσθη διὰ προσώπου, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦτο γίνεται ἴδιον σημεῖον, καὶ τοι μὴ παριστάνον τὸν δεσπότην ἡμῶν, ὅστις ἐν τῇ ἀφίξει αὐτοῦ συνοδευθήσεται παρ' αὐτῶν τῶν προσώπων· διότι, ὥς- περ οὐ λανθάνει ὑμᾶς, ὁ ὑψηλὸς καὶ δεδοξασμένος ἡμῶν δεσπότης φέρει πέντε πρόσωπα.»

« Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη συνετάχθη, ἵνα ἀναγινώσκη- ται παρὰ τῶν πιστῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἐν καίρῳ τῶν ἐκκλησιάσεων, ὅπως φωτισθῶσι καὶ βε- βαιωθῶσι περὶ τῶν κανόνων καὶ διατάξεων τοῦ ὑ- ψηλοῦ καὶ δεδοξασμένου ἡμῶν δεσπότη Χάκεμ Βιέμρου, ἐν μηνὶ Τζεμάτ τοῦ ἔτους 62 τοῦ δεσπό- του ἡμῶν καὶ τοῦ δούλου αὐτοῦ. Ἀμήν.»

Τοιαῦτα ἐν συντόμῳ περὶ τῆς θρησκείας ταύτης, ἧς ἡ βάσις οὔτε ἐκ τοῦ Ἀραβικοῦ τούτου πονήμα- τος καταφαίνεται. Παρατηρεῖται δὲ ἐν γένει, ὅτι αὕτη μετέχει μὲν πασῶν τῶν γνωστῶν θρησκειῶν κατὰ μέρος, ἀλλ' οὐσιωδῶς οὐδεμίᾳ συμφωνεῖ· διὸ πολὺ ὀρθῶς λέγει ὁ ἀββᾶς Βαττοῦ, ὅτι ἐστὶ μίγμα πρᾶδόσεων ἱστορικῶν, ποιητικῶν καὶ τινῶν φυσι- κῶν παρατηρήσεων κατ' ἰδιοτροπίαν ἀκατεργάστου θεολογίας, ἐν ᾗ οὐδεμία ὑπάρχει φιλοσοφικὴ ιδέα.

Ἐν Βηρυτῷ, κατὰ Ἀπρίλιον 1869.

Κ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΔΙΚΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ.

Ὁ γαλλικὸς Ἄρειος Πάγος ἐξέδοτο οὐ πρὸ πολλοῦ ἀπόφασιν καταγγέλλουσιν δύο δικαστικὰς παρεκ- τροπὰς γενομένας πρὸ ἐτῶν ἐν Γαλλίᾳ. Τὸ ἐν Φι- νιστέρῃ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων εἶχε καταδι- κάσει τὴν 1 Μαΐου 1854 δύο ἐγκαλούμενους ἐπὶ κλοπῇ, τὸν μὲν εἰς ἰσόβια τὸν δὲ εἰς εἰκοσαετῇ δε- σμᾷ. Ἐσχάτως ὁμοῦς γενομένης ἀνακαλύψεως ὅτι καὶ οἱ δύο ἦσαν ἐντελῶς ἀθῶοι, ὁ Ἄρειος Πάγος ἡ- κύρωσε τὴν παλαιὰν ἀπόφασιν, καὶ ἀπέδοτο τὴν ἀ- δίκως προσβληθεῖσαν τιμὴν αὐτῶν, ἂν καὶ ἀμφότε- ροι εἶχον ἀποθάνει. Ἡ περίστασις αὕτη ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν ἄλλην ὁμοίαν, συμβᾶσαν περὶ τὰ τέλη τῆς 13' ἑκατονταετηρίδος ἐν Ἀγγλίᾳ, τὴν ἐξῆς·

Τὸ 1684 ὁ νέος Βέρνεϋ, υἱὸς τοῦ βαρονέτου σὶρ Θωμᾶ Βέρνεϋ εὗρίσκετο μετὰ τινος φίλου του κα- λουμένου Βενφῆλδ ἐν τινὶ οἶνοπωλείῳ· ἦλθε δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ τις διδάσκαλος τῆς ὀρχηστικῆς Ἄβερς τοῦνομα. Ἐπειδὴ δὲ ἔπιον ἀμέτρως, κατὰ τὴν ἀγ- γλικὴν συνήθειαν, ἐμέθυσαν καὶ οἱ τρεῖς, πρῶτος δὲ πάντων ὁ νέος Βέρνεϋ, ὅστις καὶ παρεδόθη εἰς ὕπνον βαθύτατον. Ἀλλ' οἱ δύο ἄλλοι ἐξημμένοι ὑπὸ τοῦ οἶ- νου ἐπεδόθησαν εἰς ἐριδας, αἵτινες κατέληξαν εἰς ὕ- βρεις καὶ εἰς χειρονομίας. Ὁ Ἄβερς ἰδὼν ὅτι ὁ Βέρ- νεϋ ἐκοιμᾶτο ἔλαβε τὸ ζῖφος αὐτοῦ, ἐφόνευσε τὸν ἀντίπαλόν του καὶ θείς ἐκ νέου αὐτὸ εἰς τὴν θήκην ὅπως ἦτο καθημαγμένον ἐδραπέτευσεν.

Ὁ Βέρνεϋ οὐδὲν ἐνόησεν, ἀλλ' ἐξυπνήσας καὶ βα- ρεῖχεν ἔχων τὴν κεφαλὴν μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἐκδυθεὶς ἐκοιμήθη.

Διαδοθείσης τῆς φήμης τοῦ κακουργήματος ἡ ἀ- στυνομία ἐνησχολήθη ἀμέσως εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ φονέως. Συνέλαβε δὲ μόνον τὸν Βέρνεϋ, ἐπειδὴ ὁ ἑ- τερος εἶχε φύγει εἰς τὰ ξένα. Ὁ Βέρνεϋ ἐκοιμᾶτο ἐτι ὅτε μετέβησαν εἰς σύλληψιν αὐτοῦ. Φαντάσθητε δὲ τὴν ἐκπληξίν του ὅτε ἔμαθεν ὅτι τὸν κατηγοροῦν ὡς φονεύσαντα τὸν οἰκειότερόν του φίλον! Πόσον μάλιστα ἔμεινε κεραυνόπληκτος ὅτε εἶδεν ὅτι τὸ ζῖ- φος του ἦτο καθημαγμένον!

Ἄρα ἡ ἐνοχὴ τοῦ νέου ἐφαίνετο ἀναντίρρητος. Σημειωτέον ὅτι ὁ φόνος εἶχε συμβῇ ἐνῷ συνεδρίαζε τὸ κακουργοδικεῖον· καὶ ἵνα μὴ παραπεμφθῇ εἰς ἕτερον ἢ ὑπόθεσις, ἥτις ἐφαίνετο τόσῳ καταφανῆς, εἰσήγαγον τὸν ἐγκαλούμενον εἰς δίκην. Ὁ νέος εἶ- πεν ἀπολογούμενος ὅτι ἂν καὶ τὰ φαινόμενα κα- τεδίκάζον αὐτόν, οὐδὲν ἦττον ὁμοῦς ἦτο ἀθῶος, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεκαλεῖτο τὴν δικαιοσύνην τῶν ὀρκωτῶν.

Ἀλλὰ τὰ πάντα ἐμαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ οἱ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000048117